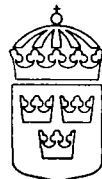

Regeringens proposition

1987/88: 165

om reglering av priserna på
jordbruksprodukter, m. m.

Prop.
1987/88: 165

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i
bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 15 april 1988.

På regeringens vägnar

Gertrud Sigurdsen

Mats Hellström

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om prisregleringen på jordbruksprodukter för tiden den 1 juli 1988—den 30 juni 1989. Vidare lämnas förslag till prisregleringen på sockerbetar och socker för samma period.

Lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1983: 147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin, dels ändring i samma lag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1983: 147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin¹.

dels att lagen, som gäller till utgången av juni 1988², skall fortsätta att gälla till utgången av december 1988,

dels att 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §³

För att motverka överskott inom jordbrukets animalieproduktion är nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin förbjuden intill utgången av *juni* 1988.

För att motverka överskott inom jordbrukets animalieproduktion är nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin förbjuden intill utgången av *december* 1988.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1987: 541.

² Lagens giltighetstid senast förlängd 1987: 541.

³ Senaste lydelse 1987: 541.

Lag om ändring i lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område¹ och bilagan till lagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

Tillverkare eller, i fall som avses nedan under a), innehavare av slakteri eller köttbesiktningsbyrå eller, i fall som avses nedan under m), den som inom landet yrkesmässigt tillverkar bekämpningsmedel m. m. eller till landet inför bekämpningsmedel m. m. för yrkesmässig återförsäljning eller för egen yrkesmässig användning inom landet erlägger avgift för

a) kött av häst, nötkreatur, tamsvin, får, höns, kalkon, anka och tamgås, när köttet blivit godkänt vid köttbesiktning enligt lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m. (slaktdjursavgift),

b) mjölk som användes av mjölkproducent vid tillverkning av smör eller ost för försäljning,

c) mjölk och grädde som användes i mejeri för tillverkning av annan vara än grädde, smör eller ost,

ost, torrmjölk och kondenserad mjölk, som tillverkats i mejeri, margarinost som ej tillverkats i mejeri,

d) smör och smörliknande vara med minst 70 viktprocent mjölkfett men utan annat fett, vilka användes för tillverkning av grädde, ersättningsmedel för grädde eller produkt för beredning av grädde eller ersättningsmedel för grädde, om varan ej skall förbrukas i tillverkarens hushåll,

e) vete, korn, havre och råg som användes för tillverkning av mjöl, gryn, flingor, malt eller liknande produkt,

f) stärkelse eller stärkelseprodukt som erhålls ur annan vara än potatis,

h) fett, fet olja och fettsyra som erhålls ur fisk eller havsdäggdjur eller ur fettråvara, hänförlig till tulltaxenr 12.01–12.08 och 21.03 tulltaxelagen (1987: 1068) (fettvaruavgift),

i) oljekraftfoder som för försäljning tillverkats i samband med att olja utvinnes ur frön och frukter,

j) produkt, härrörande från sojabönor och hänförlig till tulltaxenr 19.01 eller 23.04 tulltaxelagen,

k) produkt, hänförlig till tulltaxenr 21.06 B.2 tulltaxelagen,

l) naturliga kalciumfosfater, naturliga aluminiumkalciumfosfater och fosfatkrita hänförliga till tulltaxenr 25.10, ammoniak hänförlig till tulltaxenr 28.14, kaliumnitrat och kaliumnitrat hänförligt till tulltaxenr 28.34, kalium- och kalciumpolyfosfater (inbegripet meta- och pyrofosfater), kaliumortofosfater och kalciumhydrogenortofosfat (dikalciumfosfat) hänförliga till

l) naturliga kalciumfosfater, naturliga aluminiumkalciumfosfater och fosfatkrita hänförliga till tulltaxenr 25.10, *salpetersyra hänförlig till tulltaxenr 28.08, fosforpentoxid och ortofosforsyra hänförliga till tulltaxenr 28.09*, ammoniak hänförlig till tulltaxenr 28.14, kaliumnitrat, kalciumnitrat *och magnesiumnitrat hänförliga till tulltaxenr 28.34*, kalium- och kalci-

¹ Lagen omtryckt 1984: 199.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 865.

² Senaste lydelse 1987: 1296.

tulltaxenr 28.35 samt gödselmedel och andra produkter hänförliga till tulltaxenr 31.01–31.05, tulltaxelagen,

umpolyfosfater (inbegripet meta- och pyrofosfater), kaliumortofosfater och kalciumhydrogenortofosfat (dikalciumfosfat) hänförliga till tulltaxenr 28.35 samt gödselmedel och andra produkter hänförliga till tulltaxenr 31.01–31.05, tulltaxelagen,

m) ämnen eller beredningar som är avsedda att användas till skydd mot egendomsskada, sanitär olägenhet eller annan jämförbar olägenhet förorsakad av växter, djur, bakterier eller virus (bekämpningsmedel), samt ämnen eller beredningar som med hänsyn till sina egenskaper och användning står bekämpningsmedel nära, dock inte vara, avsedd att användas vid beredning av livsmedel, läkemedel eller annan jämförbar vara, eller färger, färgämnen, tjärar och andra varor som huvudsakligen begagnas för ett annat ändamål än som avses i första meningen, om inte varorna genom en särskild benämning eller på något annat sätt anges vara avsedda som bekämpningsmedel, och inte heller träskyddsmedel.

Bilaga³

Förteckning över varor som avses i 1 § andra stycket

Tulltaxenr Varuslag

25.10	Naturliga kalciumfosfater, naturliga aluminiumkalciumfosfater och fosfatkrita
ur 28.08	<i>Salpetersyra</i>
ur 28.09	<i>Fosforpentoxid och ortofosforsyra</i>
28.14	Ammoniak, vattenfri eller i vattenlösning
ur 28.34	Kalium-, kalcium- och <i>magnesiumnitrat</i>
ur 28.35	Kalium- eller kalciumpolyfosfater (inbegripet meta- och pyrofosfater), kaliumortofosfater och kalciumhydrogenortofosfat (dikalciumfosfat)

³ Senaste lydelse 1987: 1296.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 april 1988

Närvarande: statsrådet Sigurdsen, ordförande, och statsråden Hellström, Hultström, G. Andersson, Lönnqvist

Föredragande: statsrådet Hellström

Proposition om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.

1 Inledning

Regeringen uppdrog genom beslut den 14 januari 1988 åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation avge förslag om den närmare utformningen av prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker för tiden efter den 30 juni 1988. Förslagen skulle utformas med utgångspunkt i riksdagens beslut om livsmedelspolitiken (prop. 1984/85: 166, JoU 33, rskr. 393) och om totalförsvaret (prop. 1986/87: 95, FöU 11, rskr. 310).

Jordbruksnämnden borde i sitt förslag beakta de riktlinjer som gällt för prissättningen i allmänhet vid avvecklingen av det allmänna prisstoppet under år 1987 samt vad som anförts om skördeskadeskyddets finansiering i prop. 1987/88: 74.

Vidare skulle jordbruksnämnden beakta vad regeringen har föreslagit riksdagen i budgetpropositionen 1988 om finansieringen av kostnaderna för djurens hälso- och sjukvård och kostnaderna för statistik på jordbrukets område (prop. 1987/88: 100 bil. 11).

Jordbruksnämnden skulle också överväga en fortsatt tillämpning av det särskilda ränte- och etableringsstödet. Nämnden var vidare oförhindrad att inom den ram som tilldelas jordbruket föreslå andra åtgärder som kan främja en jämnare inkomstfördelning mellan olika kategorier av jordbrukare. Jordbruksnämnden skulle dessutom redovisa behovet av fortsatta åtgärder för produktionsanpassning. När det gäller tvåprissystemet för mjölk skulle emellertid en utvärdering redovisas separat. En sådan utvärdering har jordbruksnämnden redovisat i skrivelse till regeringen den 14 mars 1988.

Jordbruksnämnden skulle vidare lämna förslag till den närmare användningen av 50 milj. kr. av medel som tillförs Svensk spannmålshandel, vilka enligt regeringsbeslut den 4 januari 1988 skall användas för sociala åtgärder inom jordbruket.

I skrivelse den 13 april 1988 har jordbruksnämnden, efter avslutade överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation, lagt fram förslag om prisreglerande åtgärder på jord-

brukets område för tiden den 1 juli 1988—den 30 juni 1989. Dessförinnan hade jordbruksnämnden lagt ett slutbud till delegationerna om en tvåårig prisregleringsperiod m. m. Detta slutbud biträdades av Lantbrukarnas förhandlingsdelegation men inte av konsumentdelegationen. Jordbruksnämndens skrivelse bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Jordbruksnämndens förslag har biträttats av samtliga ledamöter. Två särskilda yttranden har avgivits. Ledamöterna Arvidsson och Fringel finner både jordbrukets inkomstförstärkning och förslaget till en ettårig regleringsperiod otillfredsställande. De har också invändningar mot att 40 milj. kr. av jordbrukarnas inkomstilldelning enligt förslaget skall avsättas för sociala åtgärder på jordbrukets område. De anser vidare att reglerna för utbyteshandel med kött och fläsk bör ändras så att beloppet utgår före de föreslagna nya användningsområdena. I dag tillförs medel först sedan övriga ändamål tillgodosetts. Ledamoten Alamaa invänder mot att nämnden föreslår att 60 milj. kr. av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen reserveras för användning regleringsåret 1989/90, vad avser lantbrukets bidrag till skördeksadefonden. Enligt Alamaas uppfattning frångås därmed delvis den föreslagna ettåriga regleringsperioden.

Regeringen uppdrog genom beslut den 17 december 1987 åt jordbruksnämnden att efter överläggningar med företrädare för sockerbetsodlarna och sockertillverkningen samt med jordbruksnämndens konsumentdelegation avge förslag om den närmare utformningen av prisregleringen på sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1988—den 30 juni 1989.

Jordbruksnämndens förslag skulle bygga på att driften vid samtliga nu existerande sockerbruk skall upprätthållas under den aktuella perioden. På sikt skall ett importutrymme på 10–15 % av den totala sockerkonsumtionen skapas.

Överläggningarna skulle ske med utgångspunkt i riksdagens beslut om mål för livsmedelspolitiken och i den ordning som gäller för övriga jordbruksprodukter enligt detta riksdagsbeslut. Förslaget skulle vara så avvägt att något underskott inte beräknas uppkomma i sockerregleringsfonden. Jordbruksnämnden borde i sitt förslag beakta de riktlinjer som gällt för prissättningen i allmänhet vid avvecklingen av det allmänna prisstoppet under år 1987. Jordbruksnämnden skulle också beakta vad som anförts om skördeksadeskyddets finansiering i prop. 1987/88: 74.

I skrivelse den 25 februari 1988 har jordbruksnämnden efter avslutade överläggningar, och i samförstånd med företrädarna för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen samt med nämndens konsumentdelegation, lagt fram förslag till prisreglering på sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1988—den 30 juni 1989.

Sveriges betodlares centralförening (SBC) har tillstyrkt nämndens förslag utom vad gäller den framtida förhandlingsordningen. SBC har också invändningar mot den del av uppdraget som avser riktlinjerna vid upphävande av 1987 års prisstopp. Dessa riktlinjer är enligt SBC:s uppfattning inte tillämpliga på sockeravtalet. Liknande invändningar görs av Sockerbolaget AB och i ett särskilt yttrande av ledamöterna Arvidsson och Fringel. Dessa anser vidare att betodlingen bör få täckning för kostnadsökningen samt del av den allmänna inkomstutvecklingen som tillkommer

andra grupper i samhället. Enligt dem ger jordbruksnämndens förslag inte betodlarna ens full kostnadskompensation, vilket de finner otillfredsställande. Nämndens konsumentdelegation biträder nämndens förslag, men har lämnat en komplettering om hur beloppet till betodlingen, enligt delegationens uppfattning, fördelar sig på olika komponenter.

Jordbruksnämndens skrivelse bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Allmänna utgångspunkter

Livsmedlens pris och kvalitet är givetvis av centralt intresse. Konsumenternas intresse är stort i dessa frågor och har ökat påtagligt, särskilt när det gäller livsmedelskvaliteten. Under senare år har också konsumentaspekterna givits en alltmer framskjuten plats i livsmedelspolitiken.

Livsmedelskonsumtionen utgör ca 20 % av den totala privata konsumtionen av varor och tjänster. Livsmedlen har under ett antal år ökat snabbare i pris än andra varor och tjänster. Under år 1987 var emellertid prisökningen relativt lika för livsmedel och för de varor och tjänster som ingår i den totala privata konsumtionen, 5,5 % resp. 5,3 %.

Riksdagen fastställde år 1985 riktlinjer för en samlad livsmedelspolitik (prop. 1984/85:166, JoU 33, rskr. 393). Beslutet innebar en klar kursomläggning jämfört med 1977 års beslut. Livsmedlens kvalitet och hänsynen till djur och miljö står i förgrunden på ett helt annat sätt än tidigare. Huvudmålet för livsmedelspolitiken skall enligt riksdagsbeslutet vara att trygga vår livsmedelsförsörjning såväl i fred som under avspärrning och krig. I 1987 års riksdagsbeslut om totalförsvaret (prop. 1986/87:95, FöU 11, rskr. 310) talas i stället om "kriser och krig". Under livsmedelspolitikens huvudmål finns två likställda delmål, nämligen konsumentmålet och inkomstmålet.

Därutöver finns ett miljö- och resursmål som innebär att jordbruket och livsmedelsproduktionen måste ta hänsyn till kravet på en god miljö och till behovet av en långsiktig och planerad hushållning med våra naturresurser.

Det ekonomiska stödet till det svenska jordbruket skall liksom tidigare lämnas som ett prisstöd i huvudsak genom ett gränsskydd som vid behov kompletteras med marknadsreglerande åtgärder.

Jordbruksproduktionen i norra Sverige får med hänsyn till dess regionalpolitiska betydelse ett särskilt prisstöd. Stödet syftar till att kompensera jordbruket i norra Sverige för att dess produktionskostnader är högre än motsvarande kostnader i mellersta Sverige.

Riksdagsbeslutet innebär i fråga om prisregleringen på jordbruksprodukter att kompensation till jordbruket och viss livsmedelsindustri för ökade kostnader samt jordbrukarnas inkomstföljsamhet skall bestämmas efter obundna överläggningar. Det är enligt riksdagsbeslutet angeläget att prisregleringen för jordbruksprodukter utformas så, att den blir ett stöd för strävandena att sänka produktionskostnaderna och anpassa produktionens

inriktning till marknadens efterfrågan. Prisregleringen skall fortlöpande ses över i syfte att förenklas och begränsas så långt som möjligt.

Regeringen har under våren 1988 lämnat förslag om såväl hur jordbrukets negativa miljöpåverkan skall minskas som hur djurskyddet skall förbättras.

Åtgärder har vidtagits även i övrigt för att ställa om produktionen och för att anpassa den till konsumtionsutrymmet. Överskotten av animalieprodukter har försvunnit eller minskat kraftigt. Överskotten av spannmål är fortfarande stora och kostsamma. Överskotten av 1988 års skörd kan emellertid väntas minska med ca 690 milj. kg till följd av det omställningsprogram – Omställning 90 – som regeringen beslutade om i höstas. Drygt 250 000 ha väntas därigenom tas ur produktion år 1988. Programmet tar också hänsyn till miljön, eftersom hela arealen skall vara besädd. Det ger också lantbrukarna stimulans att odla alternativa grödor.

Staten har under en övergångsperiod på fem år, t. o. m. budgetåret 1989/90, ett delansvar för överskottsarealens kostnader. Medlen som staten ställer till förfogande skall utnyttjas för att stödja en inriktning av produktionen som så snart som möjligt minskar belastningen på samhällets och jordbrukets ekonomi. De omställningsåtgärder som vidtas skall utvärderas efter femårsperioden. Det är enligt min mening naturligt att en sådan utvärdering påbörjas relativt snart; så att underlag för beslut om åtgärder efter denna period föreligger före utgången av femårsperioden år 1990.

Den långsiktiga omställningen av produktionen och användningen av åkerarealen diskuteras också i de samtal som pågår mellan företrädare för regeringen, riksdagspartierna, Lantbrukarnas riksförbund och jordbruksnämndens konsumentdelegation.

I diskussionen om priserna på livsmedel har man, bl. a. från näringens egna organisationer, betonat förhållandet att ersättningen till brukaren och höjningen av avräkningspriserna bara förklarar en del av de samlade pris-höjningarna. Man har också understrukt att en del av ersättningen till brukarna är avsedd att kompensera kostnadsutvecklingen för insatsvaror.

Dessa förhållanden har belysts av 1986 års livsmedelsutredning i dess betänkande (SOU 1987: 44) Livsmedelspriser och livsmedelskvalitet. Det är inte min avsikt att nu ta ställning till de av utredningen framlagda förslagen, men några av dess iakttagelser är av relevans för frågan om sambandet mellan prisregleringen, ersättningen till brukarna och prisutvecklingen i konsumentledet.

Utredningen konstaterar att en rad olika faktorer påverkar livsmedelsprisernas utveckling. Det är svårt att utpeka någon enskild faktor som avgörande orsak till att livsmedelspriserna sedan år 1970 reellt sett ökat snabbare i Sverige än i många andra länder. Utredningen betonar emellertid att jordbruksprisregleringen i kombination med Sveriges geografiska förutsättningar i hög grad skyddar den svenska livsmedelsmarknaden från internationell konkurrens. Detta, i förening med stordriftsfördelar inom administration och distribution, har lett till en relativt hög grad av marknadskoncentration inom såväl tillverkningsindustrin som partihandeln. Det faktum att jordbruksprisregleringen lett till en kostnadsanpassad snarare än en marknadsanpassad prissättning är enligt utredningen ytterligare en del av förklaringen till den jämförelsevis snabba stegringstakten.

Utredningen pekar i sitt betänkande och i bilagorna till detta på flera funktioner av regleringen som kan verka prisdrivande.

Enligt utredningen påverkar jordbruksprisregleringen dels konkurrensförutsättningarna, dels prissättningsbeteendet på såväl livsmedel som jordbrukets produktionsmedel. Genom regleringen skulle företagen i livsmedelskedjan betrakta priserna på jordbruksprodukter som opåverkbara. För produktionsmedlen skulle en okänslighet i prissättningen riskeras genom den betydelse produktionsmedelsprisindex (PM-index) har i jordbruksprisöverläggningarna.

Livsmedelsutredningens analys betonar den betydelse prisregleringen har eller kan ha för prisutvecklingen även i andra hänseenden än den ersättning som kommer brukarna till del. Detta är väsentliga aspekter på det instrument som är det viktigaste medlet att uppnå de av riksdagen fastställda målen för livsmedelspolitiken. Jag anser att dessa aspekter ytterligare bör belysas vid den utvärdering av utvecklingen efter 1985 års beslut, som riksdagen då beslutade om. Jag avser att återkomma till regeringen med närmare förslag till hur denna utvärdering bör ske.

Kontrollen av livsmedel syftar bl. a. till att garantera en god livsmedelskvalitet. Senare under året avser jag att lägga fram ett samlat förslag om livsmedelskontrollen.

Livsmedelskontrollutredningens förslag, betänkandet (SOU 1986: 25) Kontroll av livsmedel, bereds för närvarande inom jordbruksdepartementet. Dessutom gör en särskild utredare inom departementet en översyn av importen och kontrollen av bestrålade livsmedel. Utgångspunkten är att skärpa kontrollen för att mer effektivt hindra att bestrålade livsmedel kommer in i landet. Vissa andra importkontrollfrågor kommer också att belysas.

Av stor betydelse för konsumenternas möjligheter att bedöma kvaliteten hos olika livsmedel är märkningen. Statens livsmedelsverk har nyligen lämnat förslag till ändrade märkningsregler, som skall underlätta konsumenternas val av livsmedel.

Även inom jordbruksprisregleringens ram finns möjlighet att påverka livsmedlens kvalitet, bl. a. genom kvalitetsbetalningen för jordbruksprodukter. Statens jordbruksnämnd utreder på regeringens uppdrag möjligheterna att utvidga denna kvalitetsbetalning. Nämnden har lämnat en delrapport – Betalning för bra matkvalitet. Senare under våren väntas en slutrapport. Jag avser att föreslå regeringen att vissa av åtgärderna som föreslås i delrapporten genomförs, vilket jag redogjort för i prop. (1987/88: 93) om ny djurskyddslag och i prop. (1987/88: 128) om miljöförbättrande åtgärder i jordbruket, m. m.

2.2.1 Animalier

Investeringsförbud

Mitt förslag: Förbudet mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin skall förlängas med sex månader.

Statens jordbruksnämnds förslag: Förbudet mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin skall inte förlängas efter den 30 juni 1988.

Skälen för mitt förslag: En rad åtgärder har de senaste åren vidtagits för att anpassa animalieproduktionen till den inhemska efterfrågan.

Våren 1983 infördes efter beslut av riksdagen ett temporärt förbud mot ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin eller fjäderfä. Lagens giltighetstid har förlängts ett år i sänder och gäller för svin- och nötkreatursstallar fram t. o. m. den 30 juni 1988. För djurstallar för fjäderfä upphörde förbudet den 1 juli 1987.

Jordbruksnämnden föreslår i samråd med lantbruksstyrelsen att investeringsförbudet inte förlängs ytterligare efter den 30 juni 1988. Jag delar uppfattningen att investeringsförbudet och andra selektiva åtgärder för produktionsanpassning bör vara tidsbegränsade eftersom de – om de permanentas – har en tendens att medföra komplicerade detaljregleringar som på sikt verkar effektivitetshämmande.

Regeringen har som jag nämnt nu lämnat förslag till ny djurskyddslag och förslag till miljöförbättrande åtgärder i jordbruket, m. m. Lantbruksstyrelsens tillämpningsföreskrifter bör kunna träda i kraft den 1 januari 1989. Några begränsningar utöver vad dessa förslag kan komma att innebära är enligt min mening inte befogade. I avvaktan på dessa tillämpningsföreskrifter bör lagen om investeringsförbud emellertid förlängas ett halvår för nötkreaturs- och svinstallar, fr. o. m. den 1 juli 1988 t. o. m. den 31 december 1988.

Avvecklingsersättning

Avvecklingsersättning kan utgå till mjölkproducenter, specialiserade nötköttsproducenter och smågrisproducenter. Avvecklingsersättning för mjölkproducenter utgår till producenter i åldern 60–65 år för att dessa skall upphöra med mjölkproduktionen. Enligt gällande beslut får nya producenter ansluta sig till systemet t. o. m. kalenderåret 1988. I fråga om specialiserade nötköttsproducenter utgår avvecklingsersättning i fyra år till den som producerat minst motsvarande 20 ungnöt per år från inköpta kalvar. Produktionen skulle vara helt avvecklad den 31 december 1986. Avvecklingsersättning som utgår till smågrisproducenter betalas ut i tre år till producenter födda åren 1922–1926. Produktionen skall ha upphört under år 1986.

För att minska risken för framtida mjölköverskott föreslår jordbruksnämnden att avvecklingsersättning lämnas till mjölkproducenter som an-

sluter sig före 1991 års utgång. Ersättningen föreslås höjas från 50 till 60 öre per kg ersättningsgrundande kvantitet. Ersättningsgrundande kvantiteter för dem som ansluter sig fr. o. m. den 1 juli 1988 bör baseras på produktionen år 1987. Jag har inget att erinra mot nämndens förslag. Det ankommer på regeringen att besluta i denna fråga.

Tvåprissystem för mjölk

Under tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1988 pågår försöksverksamhet med tvåprissystem för mjölk. Systemet syftar till att minska mjölköverskotten och skall ses som en temporär åtgärd. Tvåprissystemet är frivilligt och innebär i princip att mjölkproducenten erhåller hemmamarknadspris för den andel av produktionen som kan avsättas på den svenska marknaden. För eventuell överskjutande kvantitet erhålls världsmarknadspris. Innan beslut om eventuell förlängning fattas skulle försöksverksamheten utvärderas. En sådan utvärdering har gjorts av jordbruksnämnden.

Tvåprissystemet har i stort sett uppfyllt sina huvudsyften. Överskottsproduktionen har kunnat minskas väsentligt, vilket gjort att avräkningspriserna kunnat höjas. Detta har medfört en lönsamhetsförbättring för det stora flertalet producenter.

Systemet är dock förenat med betydande nackdelar. Det innebär dels en låsning av produktionsstrukturen vilket verkar effektivitetshämmande, dels att mjölkkvoterna successivt kapitaliseras.

Som jag redan nämnt skall tvåprissystemet för mjölk ses som en temporär åtgärd för att nedbringa överskotten och bör följaktligen avvecklas. Jag har därför för avsikt att senare föreslå regeringen att tvåprissystemet som villkor för utjämningsbidrag förlängs endast t. o. m. den 30 juni 1989. Det bör ankomma på näringen (Lantbrukarnas riksförbund och Svenska mejeriernas riksförening) att i övrigt genomföra avvecklingen av nämnda tvåprissystem så att systemet kan upphöra vid ovanstående datum. Samråd kan i vissa frågor behöva äga rum med jordbruksnämnden och lantbruksstyrelsen.

2.2.2 Vegetabilier

Enligt 1985 års livsmedelspolitiska beslut har näringen huvudansvaret för överskottsproduktionen och produktionsanpassningen. Under en övergångsperiod av fem år skall emellertid staten betala en del av överskottskostnaderna för spannmål. Under perioden skulle åtgärder vidtas för att minska överskotten och därmed kostnadsbelastningen för samhället och jordbruket.

Våren 1986 tillsattes den s. k. spannmålsgruppen med uppgift att lägga fram förslag till hur kostnaderna för spannmålsöverskottet kunde minskas redan från 1987 års skörd, men även på längre sikt. Gruppen har i olika rapporter lämnat såväl överväganden som mer kortsiktiga och mer långsiktiga förslag. I den senaste, som presenterades hösten 1987, lämnades förslag till åtgärder för att minska spannmålsöverskottet och stimulera till alternativt markanvändning.

Regeringen har bemyndigat statens jordbruksnämnd att medge Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening, att ingå avtal med jordbrukare för år 1988 i vilka jordbrukaren åtar sig att mot ersättning från föreningen minska sin areal spannmål och andra grödor som omfattas av jordbruksprisregleringen samt att hålla brukningsenhetens hela åkerareal besädd. Dessa avtal skulle i huvudsak överensstämma med spannmålsgruppens förslag.

Avtal har för år 1988 anmälts för närmare 27 000 brukningsenheter och drygt 250 000 ha åkermark. Effekten på spannmålsöverskottet år 1988 beräknas bli ca 690 milj. kg. Nettoeffekten för spannmålskassan beräknas till ca 140 milj. kr. Detta resultat är enligt min uppfattning gott.

Mitt förslag: Det skall för 1989 års skörd, liksom för innevarande regleringsår, ankomma på regeringen att inom ramen för de medel som står till förfogande för jordbruksprisregleringen fatta de beslut som kan behövas för att minska jordbrukarnas, regleringens och samhällets kostnader för spannmålsöverskottet. Åtgärderna bör utvärderas, väljas och utformas med hänsyn till hur de bidrar till uppfyllelsen av 1985 års livsmedelspolitiska mål.

Skälen för mitt förslag: Regeringen har beslutat om ett omställningsprogram för år 1988 i syfte att minska kostnaderna för spannmålsöverskotten samt i syfte att stimulera alternativ markanvändning. Anslutningen för år 1988 är god. Jag avser att senare föreslå regeringen att samma åtgärdsprogram tillämpas även under år 1989. Vissa mindre justeringar av programmet har gjorts sedan beslutet för år 1988 fattades och kan eventuellt komma att behöva göras även för år 1989. Jag anser därför att det bör ankomma på regeringen att besluta om åtgärder för produktionsanpassning för 1989 års skörd.

Riksdagen uttalade våren 1986 att det är angeläget att de medel som staten under en övergångsperiod ställer till förfogande för att underlätta produktionsanpassningen utnyttjas för att stödja en inriktning av produktionen som så snart som möjligt minskar belastningen på samhällets och på lantbrukets ekonomi.

Jag vill i detta sammanhang betona vikten av att detta utnyttjande sker på ett sätt som även i vidare mening bidrar till uppfyllandet av de år 1985 fastställda målen för livsmedelspolitiken. Vid valet av åtgärder för att minska belastningen är det således viktigt att beakta de regionala, fördelningsmässiga och miljöpåverkande effekterna av de olika former som prövats eller kan komma i fråga för att främja en ändamålsenlig produktionsstruktur.

Världsmarknadspriserna fluktuerar väsentligt över tiden. För närvarande ligger priserna på en mycket låg nivå. Det är i dag inte möjligt att avgöra till vilket pris det svenska spannmålsöverskottet av 1988 års skörd kan exporteras. Exportkostnaderna, dvs. skillnaden mellan svenskt pris och världsmarknadspris, är för närvarande höga, men är alltså svåra att förutsäga även på relativt kort sikt.

En annan faktor som är av stor betydelse i sammanhanget är skördens storlek. Det är i dag av naturliga skäl omöjligt att förutsäga den exakta storleken på denna.

Jordbruksnämnden har lämnat förslag till ändringar av de preliminära spannmålspriserna. Jag har inget att invända mot förslagen. De definitiva priserna fastställs emellertid först i höst då såväl skördens storlek som världsmarknadspriserna kan anges med större säkerhet.

Den största osäkerhetsfaktorn i dag är nivån på världsmarknadspriserna. Med hänsyn till osäkerheten om exportkostnaden anser jag det därför inte vara meningsfullt att i dagsläget söka precisera beloppet för statens delansvar. Det bör göras först i höst.

Jag har i min anmälan till budgetpropositionen 1988 (prop. 1987/88: 100 bil. 11) beräknat att delansvarskostnaden blir 250 milj. kr. under budgetåret 1988/89 med antagande om en exportkostnad på 1 kr. per kg spannmål. Jag har därvid utgått från ett överskott på 1 000 milj. kg. Riksdagen har uttalat att detta är den kvantitet som normalt bör betraktas som överskott i detta sammanhang.

Riksdagen har vidare beslutat att statens delansvar skall utgöra 40 % av kostnaderna för exportöverskottet vid normalskörd (1 000 milj. kg) och att delansvaret skall trappas ned under den femårsperiod för vilken staten påtagit sig detta ansvar.

Min utgångspunkt har varit att statens delansvar det första året avsåg hela kvantiteten för att år fem ha trappats ned med 50 %. Detta är den avtrappning som ursprungligen användes för att söka förutsäga kostnaderna för delansvaret under femårsperioden. Kostnaden per kg har ökat väsentligt sedan dess – och därmed totalkostnaden – men avtrappningsmodellen vad avser kvantiteten är fortfarande tillämplig.

Regeringen har i 1988 års budgetproposition (prop. 1987/88: 100 bil. 11), mot bakgrund av den osäkerhet som föreligger, föreslagit att den under förslagsanslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område upptagna anslagsposten Samhällets delansvar för överskottsarealen tas upp som en förslagsvis post av 1 000 kr. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (JoU 1987/88: 17, rskr. 184).

Jordbruksnämnden föreslår att en reserv inom regleringsekonomin bör övervägas för att finansiera underskott vid skördevariationer.

Jag anser att regeringen bör ta ställning till huruvida en sådan reserv skall inrättas först när nämnden närmare har övervägt frågan.

2.3.1 Prisregleringens utformning

Mitt förslag: Prisregleringsperioden skall omfatta tiden den 1 juli 1988—den 30 juni 1989.

Kompensationsbeloppet den 1 juli 1988 skall uppgå till 1 409,7 milj. kr. Av detta skall 1 009,7 milj. kr. tas ut i form av prishöjningar på olika produkter den 1 juli 1988. Resterande 400 milj. kr. skall tas av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen.

Den 1 januari 1989 skall prisjusteringar ske endast om utvecklingen av PM-index under tiden februari—september 1988 överstiger 2,5 %. Överstiger indexutvecklingen nämnda procenttal skall jordbruket tillerkännas ett åcontobelopp av 425 milj. kr.

Det skall ankomma på regeringen att besluta om de pris- och avgiftsändringar som kan bli aktuella med anledning av förslagen.

Jordbruksnämndens förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Skälen för mitt förslag: Jordbruksnämnden har efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation, där nämndens slutbud som redan nämnts godtogs av Lantbrukarnas förhandlingsdelegation men inte av konsumentdelegationen, lämnat förslag om en ettårig prisregleringsperiod för jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker. Perioden omfattar tiden den 1 juli 1988—den 30 juni 1989. Förslaget bygger på de riktlinjer som har angetts i riksdagens beslut om livsmedelspolitiken (prop. 1984/85: 166, JoU 33, rskr. 393) och om totalförsvaret (prop. 1986/87: 95, FöU 11, rskr. 310).

Till nämndens förslag har fogats särskilda yttranden, dels av ledamoten Alamaa, dels av ledamöterna Arvidsson och Fringel.

Jag noterar med tillfredsställelse att samtliga ledamöter i jordbruksnämndens styrelse biträder förslaget till reglering av priserna på jordbruksprodukter under den föreslagna regleringsperioden. Jag biträder förslaget i sin helhet.

Ett kompensationsbelopp på 1 409,7 milj. kr. den 1 juli 1988 har föreslagits av nämnden. Av detta föreslås 1 009,7 milj. kr. tas ut som prishöjningar fr. o. m. den 1 juli 1989 medan 400 milj. kr. tas av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen. Ett belopp av 300 milj. kr. tas av medel för regleringsåret 1987/88 som enligt riksdagens beslut står till regeringens disposition för användning inom eller i samband med jordbruksprisregleringen. Resterande 100 milj. kr. skall tas av medel för regleringsåret 1988/89.

Förslag till fördelning på produkter kommer i huvudsak att lämnas senare av jordbruksnämnden efter överläggningar med delegationerna. Det ankommer på regeringen att besluta i denna fråga.

Jordbruksnämnden föreslår emellertid redan nu att det preliminära priset på vete skall höjas med 2 öre, på andra spannmålsslag med 10 öre och på oljväxter med 35 öre per kg för 1988 års skörd. Prishöjningarna avser förändringar jämfört med de definitiva priser som fastställdes hösten 1987.

Jag har för avsikt att senare föreslå regeringen att besluta enligt nämndens förslag.

Jordbruksnämnden föreslår att en s. k. ventil tillämpas inför den 1 januari 1989. Denna innebär att jordbruket tillförs ytterligare 425 milj. kr. om kostnadsutvecklingen i jordbruket mätt enligt PM-index under perioden februari–september 1988 överstiger 2,5 %. I annat fall skall inga prisjusteringar göras. Förädlingsindustrin erhåller en kontokompensation för denna period den 1 juli 1988.

Till grund för förslaget har legat uppgifter om bl. a. kostnadsutvecklingen i jordbruket under perioden januari 1987–februari 1988 som enligt PM-index uppgått till 3,8 %, motsvarande ett belopp av 657 milj. kr. Detta belopp har justerats med hänsyn till rabatter på lantbruksmaskiner och till ändrade fodermedelsavgifter. Beloppet uppgår efter detta till 616,5 milj. kr.

Som utgångspunkt för inkomstkompensationen till jordbruket har legat bl. a. uppgifter om löneavtal på det statliga området för år 1988. Kompensation ges under regleringsåret 1988/89 med 369 milj. kr. Av beloppet skall 40 milj. kr. användas för sociala åtgärder.

I beloppet till jordbruket den 1 juli 1987 ingick ett kontobelopp som preliminär kompensation till förädlingsindustrin med 160 milj. kr. För förädlingsindustrin bör nu utgå ytterligare en kontobelopp av totalt 325 milj. kr. Dessa båda belopp avser preliminär kompensation för perioden september 1986–september 1988. Av en kontobeloppet på 325 milj. kr. utgör 98 milj. kr. ytterligare kompensation för regleringsåret 1987/88 och 227 milj. kr. kompensation för regleringsåret 1988/89. Avstämning av beloppen skall göras inför den 1 juli 1989.

Jag har för avsikt att föreslå regeringen att en expertgrupp tillsätts med uppgift att gå igenom vissa principer för kostnadskompensation till den förädlingsindustri som ligger inom ramen för jordbruksprisregleringen. Expertgruppen bör pröva olika principer i fråga om kompensation för löneglidning för nämnda industri, liksom frågan om volymförändringars effekter på kostnadskompensationen samt frågan om kompensation för kapitalkostnader.

Härvid bör gruppen särskilt beakta sambandet med de allmänna jordbrukspolitiska riktlinjerna samt möjligheten för denna prisreglerade industri att ta ut kostnadshöjningar inom jordbruksprisregleringens ram.

Expertgruppens arbete skall redovisas senast vid årsskiftet 1988/89.

Sedan expertgruppen redovisat sina slutsatser kan ställning tas till en kontobelopp som tillförts förädlingsindustrin under regleringsåren 1987/88 och 1988/89. Expertgruppens arbete bör också utgöra underlag för ställningstagande i fråga om de principer som framgent bör gälla för kostnadskompensationen till förädlingsindustrin. Dessa diskussioner förutsätts ske under vintern och våren 1989 inför regleringsåret 1989/90.

Utöver ovanstående delbelopp (616,5 milj. kr. + 369 milj. kr. + 325 milj. kr.) tillförs jordbruket 99,2 milj. kr. under regleringsåret 1988/89. För en närmare precisering av beloppets delkomponenter hänvisas till jordbruksnämndens skrivelse (bilaga 1).

Det bör få ankomma på regeringen att besluta om de pris- och avgiftsändringar som kan bli aktuella under perioden till följd av förslagen.

Jordbruket skall under en fyraårsperiod amortera 305 milj. kr. av det ackumulerade underskott som fanns i spannmålsregleringen vid utgången av regleringsåret 1985/86. Den 30 juni 1988 uppgår detta underskott till 230 milj. kr. Jordbruksnämnden föreslår att det utgående underskottet i spannmålsregleringen den 30 juni 1989 bör få uppgå till högst 155 milj. kr.

Jag har inget att erinra mot dessa förslag. Det ankommer på regeringen att besluta i dessa frågor.

2.3.2 Vissa övriga frågor

Ränte- och etableringsstöd

Jordbruksnämnden föreslår att amortering och räntebetalning av *räntestödslån* senareläggs ytterligare två år och börjar först regleringsåret 1990/91. Det fordras inga nya medel för räntestödet. Vidare föreslår jordbruksnämnden att medel för *etableringsstöd* anslås endast till de jordbrukare som redan har anslutits till stödformen. Etableringsstödet finansieras av regleringsmedel inom den ram som tilldelats jordbruket. För regleringsåret 1988/89 bedömer lantbruksstyrelsen vid oförändrad räntenivå medelsbehovet till 15–20 milj. kr.

Det ankommer på regeringen att besluta i dessa frågor. Jag har för avsikt att föreslå regeringen att jordbruksnämndens förslag godkänns.

Låginkomstsatsning m. m.

Under anslagsposten *Låginkomstsatsning m. m.* inom jordbruket disponerar jordbruksnämnden 435 milj. kr. för budgetåret 1987/88. Regeringen har i budgetpropositionen 1988 under anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område tagit upp oförändrat 435 milj. kr. under denna anslagspost. Jordbruksnämnden föreslår att det belopp av 50 milj. kr., som enligt regeringsbeslut den 4 januari 1988 skulle användas för sociala åtgärder inom jordbruket, används tillsammans med medlen under anslaget *Låginkomstsatsning m. m.*

Dessutom föreslås att 40 milj. kr. av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen anvisas för sociala åtgärder inom jordbruket. Av de 90 milj. kr., som således anvisas utöver anslaget på 435 milj. kr., används 60 milj. kr. för avbytarverksamhet och 30 milj. kr. för produktionsanpassning.

Totalt föreslår nämnden att 88 milj. kr. anvisas för leveranställägg för mjölk, 210 milj. kr. för avbytarverksamhet, 23 milj. kr. för företagshälsövård, 100 milj. kr. för socialförsäkringsskydd och 104 milj. kr. för produktionsanpassningsåtgärder m. m. Jag avser senare föreslå regeringen att besluta enligt nämndens förslag.

Ändring i lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område

Mitt förslag: En lagändring skall göras som gör det möjligt för statens jordbruksnämnd att vid behov föreskriva att vissa varor som används som handelsgödsel beläggs med prisregleringsavgift.

Skälen för mitt förslag: Fr. o. m. den 1 juli 1982 tas en prisregleringsavgift ut på handelsgödsel. Avgiften har sedan dess höjts i flera omgångar. Det föreligger därför risk för att en övergång kan ske till andra varor som också kan användas som handelsgödsel. Därmed kan snedvridningar i konkurrensen uppkomma mellan produkter och även mellan företag på marknaden. Jordbruksnämnden bör därför bemyndigas att vid behov föreskriva att även andra varor som kan användas som handelsgödsel beläggs med prisregleringsavgift. Enligt jordbruksnämnden kommer man inte att ta ut avgift för dessa varor förrän tillräckligt starka skäl föreligger. Enligt nämnden bör ett bemyndigande i sig minska risken för en övergång till användning av icke avgiftsbelagda varor och därmed minskar risken för en utvidgning av regleringen genom att ytterligare varor måste avgiftsbeläggas. Jag föreslår därför att vissa varor som kan användas som handelsgödsel läggs till uppräknningen i 7 § 1 lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område och att motsvarande tillägg görs i bilagan till lagen.

Uppsamling av självdöda djur

I prop. (1987/88: 93) om djurskyddslag m.m. föreslår regeringen att köttmjöl från självdöda djur inte får användas till utfodring, annat än till pälsdjur. Regeringen föreslår vidare att en ökad uppsamling av självdöda djur sker på frivillig väg genom slakteriernas försorg. De merkostnader för omhändertagandet av djuren som förslaget medför bör inte drabba den enskilde lantbrukaren. Merkostnaden får tas upp i samband med jordbruksprisöverläggningarna.

Jordbruksnämnden har förklarat sig beredd att i samråd med branschen utforma ett system för uppsamling av självdöda djur. Kostnaderna torde kunna beräknas och tas upp vid överläggningarna inför den 1 juli 1989. Kostnader som uppstår före denna tidpunkt bör i förskott täckas av regleringsmedel. Jag avser att senare föreslå regeringen att bemyndiga jordbruksnämnden att använda sådana medel för ändamålet.

2.4 Införselavgiftsmedel m. m.

Mitt förslag: Inflytande införselavgiftsmedel för regleringsåret 1988/89 skall disponeras i enlighet med redovisningen i tabell 2.4.1.

Pälsdjursuppfödare skall erhålla prisåterbäring vid användning av vegetabiliskt fett i utfodringen. En del av den prisåterbäring som återbetalas för detta och andra fodermedel bör användas för uppbyggnad av en forskningsfond för pälsdjursnäringen.

**Tabell 2.4.1 Huvudsaklig medelsdisposition av införselavgiftsmedel m. m. reglerings-
åren 1986/87, 1987/88 och 1988/89**

Prop. 1987/88: 165

	1986/87 1 000-tal kr.	1987/88 1 000-tal kr. prel.	1988/89 1 000-tal kr. prognos
<i>Inkomster</i>			
Från föregående regleringsår kvarstående införselavgifter (inomramsmedel)	17 731	36 522	—
Under resp. regleringsår influtna införselavgifter			
exkl. fodermedel	548 481	888 000	728 000
fodermedel	219 454	320 000	350 000
Summa	785 666	1 244 522	1 078 000
<i>Utgifter</i>			
a) Av medel inom fördelnings- planen			
Svensk spannmålshandel	86 000	92 000	
Sveriges potatisintressenter	27 500	27 500	
Sveriges oljeväxtintressenter	0	0	
Svensk kötthandel	4 000	4 000	
Föreningen för mejeriprodukter	161 000	69 500	
Svensk ägghandel	52 000	52 000	
Regleringskassan för fågelkött	3 000	6 000	
Regionalt kostnadsbidrag, norra Sverige			
— mjölk	45 500	45 500	
— kött	5 000	5 000	
— ägg	1 700	4 500	
Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde	500	500	
Upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete	13 500	15 000	
Stiftelsen lantbruksforskning	0	5 000	
Djurhälsovård, kontrollverk- samhet m. m.	32 300	33 800	
Stöd till odling av konservärter och andra köksväxter	6 000	10 000	
Bidrag till grönmjöl	1 000	0	
Stöd till odling av bruna bönor	1 700	4 500	
Stöd till odling av vallväxtfrö	8 000	8 000	
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	500	500	
Sveriges exportråd	2 000	3 000	
Sveriges potatisodlares riksförbund	2 780	2 780	
Bidrag till ersättningsfoder, norra Sverige	13 883	80 000	
Bidrag till potatisodling, norra Sverige	0	4 500	
Reserv till jordbruksnämndens förfogande	36 522	152 942	
Summa	504 385	626 522	617 200
Härefter kvarstående införsel- avgiftsmedel	281 281	618 000	460 800
b) Av medel utanför fördel- ningsplanen			
Utbyteshandel nötkött, öststaterna	44 933	70 000	70 000
Utbyteshandel kött och fläsk	75 000	50 000	50 000
Pristillägg får- och lammkött	15 925	17 000	27 000
Svensk matpotatiskontroll	6 038	6 204	6 362
Bidrag till Stiftelsen för ackord- hästorganisationens bevarande	250	250	250

	1986/87 1 000-tal kr.	1987/88 1 000-tal kr. prel.	1988/89 1 000-tal kr. prognos
Minskning av mekaniska skador på matpotatis	500	500	0
Stöd till maltproduktionen	2 000	1 000	1 000
Sveriges exportråd	2 000	4 000	4 000
Ränta på lån i riksgäldskontoret	2 240	0	
Djurhälsovård	0	17 000	20 677
Lantbruksstatistik	100	26 000	37 708
Konsumentdelegationens sekretariat	400		400
Kostvaneundersökningar		1 250	
Alternativ odling		1 000	
Skördeskadefonden			60 000
Ersättning för uteblivna pris- höjningar under 1988/89		300 000	90 000
Summa	149 386	494 204	367 397
Summa utgifter	653 771	1 120 726	984 597
Årets saldo (prognos)	+131 895	+123 796	+93 403

Statens jordbruksnämnds förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Skälen för mitt förslag: I tabell 2.4.1 redovisas användningen av införselavgiftsmedel m. m. under regleringsåret 1986/87 liksom en beräkning av och förslag till användning av införselavgiftsmedel som inflyter under regleringsåren 1987/88 och 1988/89. För en närmare redovisning av införselavgiftsmedlen hänvisas till *bilaga I*.

Fördelningsplanen för *regleringsåret 1987/88* utgör 267,2 milj. kr. samt inflytande avgifter för fodermedelsimporten enligt riksdagens beslut våren 1987 (prop. 1986/87: 146, JoU 26, rskr. 346). Med hänsyn till att inflytande avgifter för fodermedelsimporten för närvarande kan beräknas till 320 milj. kr. beräknar jag därmed fördelningsplanen till 587,2 milj. kr. Därtill kommer kvarstående medel från regleringsåret 1986/87 på 36,5 milj. kr. Jag beräknar de disponibla inkomsterna av införselavgifter till totalt 1 244,5 milj. kr., vilket innebär att 620,8 milj. kr. beräknas återstå sedan medel avsatts till fördelningsplanen. Enligt jordbruksnämndens förslag skall utgå bl. a. ett utökat arealbidrag till stöd för potatisodlingen i norra Sverige och odlingen av bruna bönor till följd av skördeskador år 1987. Jag har inget att erinra mot det preliminära förslag till fördelningsplan som lämnats av jordbruksnämnden. Definitiv fördelningsplan för regleringsåret 1987/88 kan fastställas först efter utgången av regleringsåret då de verkliga inkomsterna av införselavgifterna för fodermedel är kända.

Sammanställningen avseende ändamål utanför fördelningsplanen för regleringsåret 1987/88 skiljer sig på ett antal punkter från de preliminära beräkningar som låg till grund för riksdagens beslut våren 1987. De införselavgiftsmedel från regleringsåren 1986/87 och 1987/88 som enligt riksdagens beslut står till regeringens förfogande (prop. 1986/87: 146, JoU 26, rskr. 346) har därvid delvis tagits i anspråk för olika ändamål sammanhängande med prisregleringen. Posten Utbyteshandel med nötkött från öststaterna beräknas öka med 30 milj. kr. Bidraget till Svensk matpotatiskontroll (SMAK) ökar med 56 143 kr. till följd av tidigare inte beaktade löneökning-

ar för SMAK under regleringsåret 1987/88. Bidraget till Sveriges exportråd har, genom regeringens beslut, höjts med 2 milj. kr. för 1987/88. Till statens livsmedelsverks medverkan i kostvaneundersökningar disponeras 1 250 000 kr., vilket jag tidigare redogjort för i årets budgetproposition. Vidare bör 1 milj. kr. användas för att stödja upphyggnaden av en fungerande kontroll av alternativt producerade jordbruksprodukter. Detta har jag tidigare redovisat i prop. (1987/88: 128) om miljöförbättrande åtgärder i jordbruket, m. m.

Enligt nämndens förslag skall 300 milj. kr. av de införselavgiftsmedel som står till regeringens förfogande för regleringsåret 1987/88 tas i anspråk för att ersätta prishöjningar på jordbruksprisreglerade produkter under regleringsåret 1988/89. Jag har ingenting att erinra mot vad jordbruksnämnden föreslagit i dessa delar.

Kostnaderna för sådana ändamål som får täckas av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen beräknas därför för regleringsåret 1987/88 till 494 milj. kr., varav 300 milj. kr. avser ersättning för uteblivna prishöjningar under regleringsåret 1988/89. Jag återkommer senare till regeringen med anledning av jordbruksnämndens förslag till disposition av de införselavgiftsmedel som står till regeringens förfogande för regleringsåret 1987/88.

Jag föreslår att fördelningsplanen för *regleringsåret 1988/89* skall omfatta oförändrat 267,2 milj. kr. jämte inflytande fodermedelsavgifter, vilket totalt beräknas ge 617,2 milj. kr.

Jag föreslår att Svensk spannmålshandel liksom hittills tillförs införselavgifter för viss utbyteshandel med brödsäd. Dessa avgifter beräknas till 40 milj. kr. Vidare bör Sveriges oljeväxtintressenter tillföras fettvaruavgifter såväl på importerad som inhemsk olja för en kvantitet motsvarande fettinnehållet i den inhemska fröskörden, dock högst motsvarande fettvaruavgifter på den totala fettkonsumtionen inom landet. Beloppet beräknas nu uppgå till 550 milj. kr.

Med hänsyn till ovissheten rörande regleringsekonomin utveckling för de olika varuområdena har nämnden inte lagt fram någon plan för fördelning av det preliminärt beräknade beloppet för regleringsåret 1988/89. Nämnden avser att återkomma med förslag till preliminär fördelning av beloppet. Ett sådant förslag kan då avges i samband med att förslag lämnas till gränsskydd m. m. fr. o. m. den 1 juli 1988. Nämnden bör liksom tidigare få jämkä delbeloppen mellan de olika regleringsföreningarna och besluta om fördelning av det belopp som kan komma att stå till nämndens förfogande.

I det följande anger jag medelsbehovet under regleringsåret 1988/89 för de ändamål som bör täckas av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen.

För *utbyteshandel med nötkött med öststaterna* har jag i likhet med jordbruksnämnden beräknat 70 milj. kr.

I likhet med jordbruksnämnden föreslår jag att för *utbyteshandel med kött och fläsk* avsätts 50 milj. kr. av införselavgiftsmedel från import av kött och fläsk. En förutsättning är att motsvarande export ägt rum och att införselavgiftsmedel finns tillgängliga sedan samtliga övriga ändamål tillgodosetts inom och utom fördelningsplanen med tillägg av en skälig reserv för oförutsedda ändamål.

Under regleringsåret 1987/88 utgår *pristillägg för får- och lammkött* med 3,30 öre per kg, vilket beräknas motsvara en utgift på 17 milj. kr. Jag föreslår att pristillägget höjs till 5,40 öre per kg får- och lammkött under regleringsåret 1988/89, vilket beräknas medföra en utgift på 27 milj. kr. Höjningen ingår i kompensationsbeloppet till jordbruket.

Jag föreslår att *SMÅK* tilldelas högst 4 844 000 kr. för den officiella kontrollen och 1 518 000 kr. för upplysningsverksamheten.

Bidrag till stiftelsen för ackordhästorganisationens bevarande bör utgå oförändrat med 250 000 kr.

Stöd till maltproduktionen för regleringsåret 1988/89 bör lämnas med 1 milj. kr.

Jag föreslår att *Sveriges exportråd* skall erhålla 4 milj. kr. av medel utanför fördelningsplanen regleringsåret 1988/89, förutsatt att jordbruket avsätter 4 milj. kr. från medel inom fördelningsplanen.

I enlighet med regeringens förslag i årets budgetproposition (1987/88: 100 bil. 11) har jordbruksnämnden föreslagit att 20,7 milj. kr. anslås för finansiering av viss del av kostnaderna *fördjurens hälso- och sjukvård* samt 37,7 milj. kr. för *statistik på jordbrukets område*.

Till finansiering av sekretariatet hos *jordbruksnämndens konsumentdelegation* föreslås 400 000 kr.

Jordbruksnämndens förslag innebär vidare att 60 milj. kr. av disponibla införselavgifter utanför fördelningsplanen för regleringsåret 1988/89 skall avsättas till *skördeskadefonden* för 1987 års skördeskador. Medlen skall enligt förslaget utbetalas regleringsåret 1989/90. Jag kan även godta förslaget i denna del.

Jordbruksnämnden har föreslagit att totalt 400 milj. kr. av *införselavgiftsmedel* skall disponeras för att *begränsa konsumentprishöjningar under regleringsåret 1988/89*. Till detta används som jag nämnt 300 milj. kr. av medel för regleringsåret 1987/88. Till resterande 100 milj. kr. disponeras införselavgiftsmedel för regleringsåret 1988/89, varav 10 milj. kr. utgår höjningen av pristillägget för får- och lammkött.

Jordbruksnämnden har föreslagit att en prisåterbäring lämnas för vegetabiliskt fett som används för utfodring av pälsdjur. Pälsdjurnäringen erhåller för närvarande återbetalning för fördyring av spannmål och annat foder orsakad av jordbruksprisregleringen. Bakgrunden är att huvuddelen av skinnen säljs på världsmarknaden. Jag biträder nämndens förslag.

Nämnden föreslår vidare att en del av prisåterbäringen för foder i fortsättningen avsätts för uppbyggnad av en forskningsfond för pälsdjurnäringen. Jag tillstyrker att en sådan fond byggs upp och hanteras på det sätt som nämnden har föreslagit.

I detta sammanhang vill jag nämna att enligt den överenskommelse som träffats mellan regeringen och jordbruksnäringen skall staten och näringen bidra med hälften var till den del av kostnaderna för 1987 års skördeskador som överstiger 90 milj. kr. Skadorna år 1987 blev som regeringen tidigare redovisat för riksdagen betydligt större än vad som varit fallet under senare år. Konsekvenser av de stora skadorna har blivit att fonden i sin helhet tömts på medel. Regeringen har därför föreslagit riksdagen att anvisa 127 milj. kr. som ersättning till fonden i enlighet med nämnda

överenskommelse (prop. 1987/88: 125 bil. 6). För jordbruksnäringens del innebär överenskommelsen att näringens andel får avsättas inom ramen för de medel som tillförs jordbruket. Utöver dessa kostnader för ersättning till skördeskadefonden kommer kostnader för administrationen av skyddet för skördeåret 1987 som i normalfallet skulle finansierats av fonden. Sammanlagt kan dessa administrationskostnader komma att uppgå till ca 17–18 milj. kr. Jag avser att senare föreslå regeringen att avsätta medel för detta ändamål inom ramen för de införselavgiftsmedel från regleringsåret 1986/87 som står till regeringens förfogande. Av resterande odisponerade införselavgiftsmedel från regleringsåret 1986/87 till regeringens disposition avser jag att föreslå regeringen att 100 milj. kr. tas till intäkt under anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område under nionde huvudtiteln. Härigenom avlastas statsbudgeten motsvarande belopp.

Prop. 1987/88: 165

Med hänsyn till de oundgängliga variationerna i inflödet av införselavgifter har jag i min anmälan till årets budgetproposition (prop. 1987/88: 100 bil. 11, s. 34) föreslagit att en rörlig kredit av 60 milj. kr. även fortsättningsvis ställs till jordbruksnämndens förfogande. Med hänsyn till osäkerheten i prognosen bör det i enlighet med sammanställningen beräknade överskottet inte in-tecknas för något ändamål utöver de jag nu nämnt. Det på detta sätt beräknade överskottet bör liksom för innevarande år stå till regeringens disposition.

2.5 Prisregleringen på sockerbetor och socker

2.5.1 Prisregleringens utformning under perioden

Mitt förslag: Prisregleringen på sockerbetor och socker för perioden den 1 juli 1988–den 30 juni 1989 utformas enligt samma grunder som för innevarande regleringsperiod.

Grundpriset på sockerbetor, som avser 16 % sockerhalt, skall år 1988 vara 30,79 kr. per 100 kg.

Prisregleringspriset på strösocker skall vid oljepriset 1 453 kr. per kubikmeter vara 456,42 kr. per 100 kg.

Det skall ankomma på regeringen att fatta de beslut om prisregleringen som kan komma att krävas under perioden.

Statens jordbruksnämnds förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Skälen för mitt förslag: Förslaget bygger på att driften vid samtliga nu existerande sockerbruk upprätthålls.

Jordbruksnämndens förslag rörande betodlingen innebär att betodlarna tillerkänns ett totalbelopp på 23 milj. kr. som utgår på 1988 års sockerbetspriser.

Mot denna bakgrund bör grundpriset för sockerbetor höjas med 0,90 kr. per 100 kg till 30,79 kr. per 100 kg.

Vad gäller compensationen till Sockerbolaget bör prisregleringen liksom tidigare avse endast strösocker. Av verksamheten vid raffinaderiet i Arlöv bör ingå raffineringen av såväl inhemskt som importerat råsocker för den

svenska marknaden. Kostnadsvolymen täcker även in produktionen av vissa foderbiprodukter. Nämnden har i sitt prisförslag i princip beaktat foderbiprodukterna. Sockerpriset bör liksom hittills justeras när oljepriset ändras med $\pm 160 \text{ kr./m}^3$.

Kostnadsersättningen till Sockerbolaget bör, inkl. definitiv justering för olje- och gaskostnader under regleringsåret 1986/87, uppgå till 5 566 000 kr., vilket motsvarar 1,71 kr. per 100 kg socker.

I kostnadskompensationen har även merkostnaderna vid ö-bruken beaktats. Den kompensation som tillerkänns Sockerbolaget för dessa merkostnader för regleringsåret 1988/89 beräknas till 6,20 kr. per 100 kg socker, vilket vid normal produktionsvolym motsvarar 20,2 milj. kr. Med hänsyn till förväntat inflöde av införselavgifter bör, utöver de 4,3 milj. kr. som hittills tagits ur sockerregleringsfonden, även dessa 20,2 milj. kr. tas ur fonden under regleringsåret 1988/89. Sockerpriset reduceras i motsvarande grad.

Prisregleringspriset på strösocker bör höjas med 0,6 % per 100 kg till 456,42 kr. per 100 kg.

Ersättningen för raffinering och lagring av importerat råsocker bör höjas för inträffade kostnadsökningar med 2,78 % till 85,58 kr. per 100 kg.

Om väsentligt ändrade förutsättningar inträffar under regleringsperioden bör det ankomma på jordbruksnämnden att efter överläggningar med delegationerna lägga fram förslag till de åtgärder som under perioden kan anses påkallade. Det bör därefter ankomma på regeringen att fatta de beslut som kan behövas.

Enligt jordbruksnämndens och konsumentdelegationens mening har årets överläggningar visat att en nära samordning mellan sockerbetor och övriga grödor behövs. Nämnden vidhåller sitt förslag från i fjol att överläggningarna som sker rörande prissättningen på sockerbetor bör ingå i de allmänna överläggningarna för övriga jordbruksprodukter medan överläggningarna med Sockerbolaget bör ske separat. Det ankommer på regeringen att inför överläggningarna för prisregleringen för tiden efter den 30 juni 1989 besluta i denna fråga.

2.5.2 Areal och arealbidrag

Mitt förslag: Sockerbetsarealen för 1988 års odling skall uppgå till oförändrade 51 000 hektar.

Arealbidragen till odlare som levererar betor till ö-bruken bibehålls oförändrade.

Arealbytet mellan fabrikspotatis och sockerbetor skall upphöra fr. o. m. 1989 års odling.

Statens jordbruksnämnds förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Skälen för mitt förslag: Sockerbetsarealen för 1988 års odling bibehålls oförändrad och bör uppgå till högst 51 000 hektar.

Erforderlig kvotering av arealen bör godkännas av jordbruksnämnden. Ca en tredjedel av odlingen bör kontrollmätas. Mätningen bör direkt be-

kostas av odlarna och Sockerbolaget. Prisavdraget vid överodling bör vara kraftigt.

Prop. 1987/88: 165

Arealbidraget bör vara oförändrat 200 kr. per hektar till de odlare i Småland och Blekinge som levererar betor till bruket i Mörbylånga, 400 kr. per hektar till odlarna på Öland och 500 kr. per hektar till odlarna på Gotland. I de fall arealen vid arealkontroll befinns vara mindre än den kontrakterade bör bidraget utgå efter den uppmätta arealen.

Det utbyte mellan fabrikspotatisareal och sockerbetsareal som gjordes i början av 1980-talet är inte längre befogat och bör upphöra fr. o. m. 1989 års odling. Rätt att leverera fabrikspotatis på aktuella andelar i stärkelsefabrik återinförs därvid. De lantbrukare som önskar fortsätta med ifrågavarande betodling bör i största möjliga utsträckning få göra detta med hänsyn till den tid som arealbytet existerat.

Sveriges betodlares centralförening och Sockerbolaget AB bör i samband med den årliga arealtilldelningen avgöra storleken på tilldelad areal i de särskilda fallen. Jordbruksnämnden bör godkänna arealkvotereringen och dessutom pröva tvister i kvoteringsfrågor vad avser areal som erhållits i utbyte med friställande av andelar i stärkelsefabrik.

2.5.3 Skördeskadeskydd

Mitt förslag: Sockernäringsens andel av de medel som skall tillföras för en uppbyggnad av det nya skördeskadeskyddet skall under regleringsåret 1988/89 betalas av fonderade försäljningsavgifter.

Statens jordbruksnämnds förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Skälen för mitt förslag: Enligt vad jag anförde i prop. 1987/88: 74 bör det nya skördeskadeskyddet för regleringsåret 1988/89 tillföras 60 milj. kr. Detta skall betalas över konsumentpriserna fördelade på alla jordbruksprodukter. Den andel som faller på socker beräknas till 3 528 000 kr. och bör för regleringsåret 1988/89 tas av fonderade försäljningsavgifter som lagts upp med stöd av 10 § lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område. Därmed påverkas inte konsumentpriserna på socker under regleringsåret 1988/89.

Om utbetalda ersättningar och behovsprövade bidrag till följd av skördeskador år 1987 överstiger 90 milj. kr. skall staten och jordbruksnäringsen vardera tillföra skördeskadefonden hälften av överskjutande belopp. Utbetalningarna för år 1987 innebär att jordbruksnäringsen skall tillskjuta 127 milj. kr. Vid överläggningarna har överenskommit att betodlingen skall bidra med 7,5 milj. kr. som avräknas från det belopp som i avsnitt 2.5.4 anges som betodlarnas ränteersättning.

Mitt förslag: Från sockerregleringsfonden skall betalas kostnader för arealbidraget till odlarna, ersättningen för merkostnaderna vid bruken på Öland och Gotland, återbetalning av tidigare inbetalda medel, återbetalning av ränta för tidigare inbetalda medel, fraktdrag till de fyra nordligaste länen och Kopparbergs län, kollektiva åtgärder inom biodlingen, kostnader för prisutjämning på socker samt vissa administrationskostnader.

Statens jordbruksnämnds förslag: Överensstämmer med mitt förslag.

Skälen för mitt förslag: Införselavgift tas liksom hittills ut för importerade kvantiteter under perioder då världsmarknadspriset understiger det fastställda avräkningspriset på socker av svenska betor. De uppburna medlen bör – liksom hittills – tillföras sockerregleringsfonden.

Behållningen i sockerregleringsfonden var den 30 juni 1987 16,5 milj. kr. Produktionen år 1987 av socker ur inhemska betor uppgick till ca 253 000 ton. Under regleringsåret 1987/88 beräknas en kompletteringsimport av drygt 80 000 ton komma att få göras. Vid nuvarande prisskillnad mellan Sverige och världsmarknaden bör det ge ett betryggande tillskott av införselavgifter till sockerregleringsfonden för att täcka de utgifter som redan ligger på fonden och de tillfälliga som föreslås under regleringsåret 1988/89.

Med hänsyn till det förväntade inflödet av införselavgifter bör, som redan nämnts, hela Sockerbolagets kostnadskompensation för merkostnaderna vid ö-bruken finansieras med medel ur sockerregleringsfonden. Beloppet uppgår till totalt 24,5 milj. kr. (4,3 + 20,2). Om mot förmodan inflytande belopp kommer att bli väsentligt lägre bör föreslagen finansiering under regleringsåret 1988/89 avseende del av regionalstöd inte genomföras utan liksom tidigare tas ut över sockerpriset.

Sockerregleringsfonden bör vidare få användas för fraktsubventionering till de fyra nordligaste länen och Kopparbergs län med 1,2 milj. kr. Ur fonden bör dessutom betalas kostnaderna för arealbidrag till de odlare som levererar betor till ö-bruken till en beräknad kostnad av ca 3,5 milj. kr.

Till kollektiva åtgärder inom biodlingen bör tas 0,5 milj. kr. ur fonden. Till yrkesmässig biodling bör av fondens medel återföras ett belopp som motsvarar odlingens sockerförbrukning gånger den skillnad i sockerpris som föreligger mellan Sverige och världsmarknaden.

Vidare bör regleringsföreningen Svensk sockerhandels administrationskostnader täckas ur fonden. Fondmedlen används också till vissa kostnader inom prisutjämnningen för varor innehållande socker. Vid tillverkning av vissa produkter såsom farmaceutiska halvfabrikat för export återbetalas införselavgiften för förbrukat socker. I en situation med ingen eller ringa sockerimport bör exportbidrag för sådana produkter finansieras ur sockerregleringsfonden.

Under regleringsåret 1982/83 betalade intressenterna på sockerområdet in ett belopp så att underskottet i regleringsekonomi kunde avvecklas.

Kapitaldelen av detta belopp har sedan återbetalats i tre omgångar och slutreglerades hösten 1987 så när som på knappt 100 000 kr. Detta belopp bör nu återbetalas till betodlarna, varefter hela kapitaldelen är slutreglerad.

Sockerbolaget, betodlarna och konsumenterna bör tillerkännas ränta för den tid medlen stått till sockerregleringens förfogande. Konsumenternas belopp på 850 000 kr. förs till jordbruksnämndens fond för försäljningsavgifter. Beloppet till betodlarna uppgår till 10 906 000 kr. jämte 99 500 kr. avseende nämnd avvikelse på kapitaldelen. Beloppet till Sockerbolaget uppgår till 7 838 000 kr.

Vid behov bör jordbruksnämnden liksom hittills få ta ut en försäljningsavgift på allt socker som säljs inom landet för att subventionera sockerimporten när världsmarknadspriset är högre än det svenska priset.

2.6 Lagstiftningsfrågor

Jag har i avsnitt 2.2.1 föreslagit att det temporära förbudet mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin förlängs ytterligare ett halvår fr. o. m. den 1 juli 1988. Förslaget förutsätter ändring i 1 § lagen (1983: 147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin.

Jag har dessutom i avsnitt 2.3.2 föreslagit en ändring i lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område, vilken gör det möjligt för statens jordbruksnämnd att vid behov föreskriva att vissa varor som används som handelsgödsel beläggas med prisregleringsavgift.

Lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1988.

I enlighet med det anförda har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

1. lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1983: 147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin, dels ändring i samma lag,
2. lag om ändring i lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område.

De föreslagna författningsändringarna är av sådan beskaffenhet att lagrådets hörande enligt min mening skulle sakna betydelse.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att anta inom jordbruksdepartementet upprättade förslag till

1. lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1983: 147) om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur och svin, dels ändring i samma lag,
2. lag om ändring i lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område,

dels att

3. godkänna vad jag har förordat i fråga om produktionsanpassning på vegetabilieområdet (avsnitt 2.2.2),

4. godkänna vad jag har förordat i fråga om prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker under regleringsåret 1988/89 (avsnitt 2.3.1),
5. godkänna vad jag har förordat i fråga om användningen av avgiftsmedel som inflyter under regleringsåret 1988/89 (avsnitt 2.4),
6. godkänna vad jag har förordat i fråga om uppbyggnad av en forskningsfond för pälsdjursnäringen (avsnitt 2.4).
7. godkänna vad jag har förordat i fråga om prisregleringen på sockerbetor och socker under regleringsåret 1988/89 (avsnitt 2.5).

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte. Regeringen bör föreslå riksdagen att besluta att förkorta motionstiden till tolv dagar.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Förslag till jordbruksprisreglering under perioden 1 juli 1988–30 juni 1989

Innehållsförteckning

1 Inledning	29
2 Prisregleringens utformning under tiden den 1 juli 1988–30 juni 1989	30
2.1 Allmänna utgångspunkter	30
2.2 Kompensation till jordbruket och förädlingsindustrin den 1 juli 1988	30
2.3 Kompensation per den 1 januari 1989	34
3 Prisändringar fr. o. m. den 1 juli 1988	34
4 Produktionsanpassningsåtgärder på animalicområdet	34
– Investeringsförbud	
– Avvecklingsersättning	
– Tvåprissystem för mjölk	
5 Ränte- och etableringsstöd	38
6 Sociala åtgärder	39
7 Införselavgiftsmedel m. m. för 1988/89	40
8 Prisregleringen på olika produkter m. m.	45
8.1 Medel till skördeskadefonden	45
8.2 Finansiering av djurens hälso- och sjukvård	45
8.3 Förmalningsavgift för korn och havre	45
8.4 Spannmålsregleringens finansiering	46
8.5 Förbättrade skolmåltider	46
8.6 Forskningsprojekt om landsbygdsutveckling	46
8.7 Omställning 90	47
8.8 Uppsamling av självdöda djur	47
8.9 Fodermedelsregleringen	47
8.10 Prisåterbäring för pålstdjursfoder	48
8.11 Handelsgödselavgiften	49
8.12 Vissa utredningar m. m.	50
8.13 Information om kassan för råvarukostnadsutjämningen	50
9 Hemställan	51
10 Beslutsmening	51

Regeringen

Jordbruksdepartementet

Statens jordbruksnämnd angående jordbruksprisreglering under perioden 1 juli 1988–30 juni 1989

1 Inledning

Regeringen uppdrog den 14 januari 1988 åt statens jordbruksnämnd (JN) att efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation avge förslag om den närmare utformningen av prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker för tiden efter den 30 juni 1988. Förslagen skall utformas med utgångspunkt i riksdagens beslut om livsmedelspolitiken (prop 1984/85: 166, JoU 33, rskr 393) och om totalförsvaret (prop 1986/87: 95, FöU 11, rskr 310).

Av uppdraget framgår att jordbruksnämnden skall beakta de riktlinjer regeringen har angivit för prissättningen i samband med avvecklingen av prisstoppet.

Nämnden skall vidare beakta vad som anförts om skördeskadeskyddets finansiering i prop 1987/88: 74.

Jordbruksnämnden skall även beakta vad regeringen i prop 1987/88: 100 bil 11 har föreslagit riksdagen om finansieringen av kostnaderna för djurens hälso- och sjukvård och kostnaderna för statistik på jordbrukets område.

Jordbruksnämnden skall överväga tillämpningen av det särskilda ränte- och etableringsstödet.

Jordbruksnämnden är oförhindrad att inom den ram som tilldelas jordbruket föreslå andra åtgärder som kan främja en jämnare inkomstfördelning mellan olika kategorier av jordbrukare.

Jordbruksnämnden skall redövisa behovet av och förslag till fortsatta åtgärder för produktionsanpassning. När det gäller tvåprissystem för mjölk, skall emellertid en utvärdering redovisas särskilt.

Regeringen har i beslut den 4 januari 1988 angett att av medel som tillförs Svensk Spannmålshandel, ekonomisk förening under regleringsåret 1988/89 skall 50 milj. kr. användas för sociala åtgärder inom jordbruket. Jordbruksnämnden skall, efter överläggningar med ovan nämnda delegationer, lämna förslag till den närmare användningen av dessa medel.

I uppdraget anges att frågan om intensiteten i jordbruket samt andra miljöfrågor som berör jordbruket f.n. bereds inom regeringskansliet. Miljöfrågorna är också ett av ämnena för de särskilda samtal som pågår mellan regeringen, riksdagspartierna, Lantbrukarnas Riksförbund och konsumentdelegationen.

2 Prisregleringens utformning under tiden den 1 juli 1988–30 juni 1989

Prop. 1987/88: 165
Bilaga 1

2.1 Allmänna utgångspunkter

Marknadsbalansen inom animalieområdet har under de senaste åren förbättrats väsentligt. De minskade kostnaderna för överproduktionen har också medfört att lönsamheten förbättrats. Enligt JN:s bedömning är det av stor vikt att en försiktighet iakttas vid prissättningen så att nya problem med överproduktion kan undvikas.

Inom vegetabilieområdet är problemen betydligt större beroende på överskottsproduktionen och de låga världsmarknadspriserna. Därigenom har lönsamheten inom vegetabilieproduktionen försämrats. Balanssituationen utgör dock enligt nämndens uppfattning fortfarande ett skäl för att visa en försiktighet med prissättningen vid fördelningen på olika produkter.

Enligt nämndens uppfattning visar således inkomstsituationen i jordbruket en splittrad bild.

Inkomstläget och marknadsbalansen redovisas närmare i bilagor till denna skrivelse.

JN anser av planerings- och stabilitetsskäl att fleråriga prisregleringsperioder bör eftersträvas. Nämndens medlingsbud vilket i princip godtogs av lantbrukarnas förhandlingsdelegation men avvisades av konsumentdelegationen omfattade en period av två år. Eftersom detta förslag inte godtogs av båda parter har JN inte funnit det möjligt att till regeringen lämna förslag om en flerårig period. JN föreslår därför en ettårig prisregleringsperiod för tiden den 1 juli 1988–30 juni 1989. Prisjusteringar föreslås ske den 1 juli 1988. Förslaget innefattar också en s. k. ventil per den 1 januari 1989.

2.2 Kompensation till jordbruket och förädlingsindustrin den 1 juli 1988

2.2.1 Kostnadskompensation till jordbruket

Till grund för de nu avslutade överläggningarna har legat uppgifter om kostnadsutvecklingen i jordbruket under perioden januari 1987–februari 1988, som enligt PM-index stigit med 3,8% räknat från det preliminära indextal som användes vid överläggningarna våren 1987. Detta motsvarar ett kompensationsbelopp om 657 milj. kr.

Genom en särskild studie som gjorts vid statens pris- och kartellnämnd (SPK) har kunnat konstateras att rabatterna på vissa jordbruksmaskiner ökat. Rabatter på jordbruksmaskiner registreras inte i PM-index. Mot denna bakgrund föreslås ett avdrag från kompensationsbeloppet med ett engångsbelopp om 60 milj. kr. för den ökade rabatteringen. Frågan om rabatter på maskiner skall åter prövas vid prisöverläggningarna inför den 1 juli 1989. Det är angeläget att motsvarande studie avseende rabatter upprepas för 1988 så att en korrekt bedömning av prisutvecklingen på maskiner kan göras.

Parterna enades förra året om att en definitiv korrigering för inflytande

fodermedelsavgifter under 1986/87 skulle göras per den 1 januari 1988 om den s. k. ventilen som ingick i 1987/88 års överenskommelse utlöstes. I annat fall skulle korrigeringen ske den 1 juli 1988. Om korrigeringen skulle göras den 1 juli 1988 skulle den eftersläpning som uppstått sedan den 1 januari 1988 beaktas i form av ett engångsbelopp.

JN föreslår nu att jordbruket tillförs ett belopp om 49 milj. kr. som utgör definitiv korrigering för inflytande fodermedelsavgifter under 1986/87. Härtill kommer ett engångsbelopp om 24,5 milj. kr. Det sistnämnda beloppet skall utgå t. o. m. den 30 juni 1989.

För inflytande fodermedelsavgifter under 1987/88 skall nu göras ett preliminärt avdrag om 54 milj. kr. En slutlig avstämning skall ske när definitiva uppgifter om inflytande avgifter under 1987/88 föreligger.

Sammanfattning kostnadskompensation till jordbruket

PM-index januari 1987–februari 1988	657 Mkr
Fodermedelsavgifter	
– 1986/87	49 Mkr
– engångsbelopp	24,5 Mkr
– 1987/88 (prel)	– 54 Mkr
Rabatter på maskiner, engångsbelopp	– 60 Mkr
Summa	616,5 Mkr

2.2.2 Jordbrukarnas inkomster

JN föreslår att jordbruket tillförs ett belopp om sammanlagt 369 milj. kr. i inkomstförbättring under 1988/89. Av detta belopp utgör 41 milj. kr. ett engångsbelopp. Beloppen har fastställts med utgångspunkt från löneavtalen för 1988 på det statliga området. I beloppen ingår kompensation räknad fr. o. m. den 1 januari 1988.

Av beloppet föreslås att 40 milj. används för sociala ändamål.

2.2.3 Kostnadskompensation till förädlingsindustrin

Jordbruket tillfördes den 1 juli 1987 ett preliminärt belopp om 160 milj. kr. som kompensation för kostnadsutvecklingen inom förädlingsindustrin. JN föreslår nu att jordbruket tillförs ytterligare ett a contobelopp om 98 milj. kr. avseende kostnadsutvecklingen under 1987/88. Kostnadsökningen under 1987/88 har beräknats med ledning av indexutvecklingen under perioden september 1986–september 1987. Dessutom har beaktats vissa effekter av förändringar i produktionsvolymen.

Som preliminär kompensation till förädlingsindustrin under 1988/89 skall jordbruket nu tillföras ett belopp om 227 milj. kr. avseende perioden september 1987–september 1988.

Totalt skall således 325 milj. kr. tillföras förädlingsindustrin.

Regeringen har för avsikt att tillsätta en expertgrupp för genomgång av vissa principer som grund för kostnadskompensation till den livsmedelsindustri som omfattas av jordbruksprisregleringen. För expertgruppen gäller följande preliminärt överenskomna direktiv.

”Expertgruppen bör pröva olika principer om kompensation för löneglidning för nämnda industri, liksom frågan om volymförändringars effekter på kostnadskompensationen samt ersättningen för kapitalkostnaderna. Härvid bör gruppen särskilt beakta sambandet med de allmänna jordbrukspolitiska riktlinjerna samt möjligheten för denna prisreglerade industri att ta ut kostnadshöjningar inom jordbruksprisregleringens ram.”

Expertgruppens arbete bör redovisas senast vid årsskiftet 1988/89.

Sedan expertgruppen redovisat sina slutsatser kan ställning tas till de å contobelopp som tillförts förädlingsindustrin under 1987/88 och 1988/89. Expertgruppens arbete bör också utgöra underlag för ställningstagande i fråga om de principer som framgent bör gälla för kostnadskompensationen till förädlingsindustrin. Dessa diskussioner förutsätts ske vintern/våren 1989 inför prisjusteringen den 1 juli 1989.

Justering för prisförändringar på rapsmjöl föreslås ske när definitiva uppgifter för 1987/88 föreligger och för rapsfrö till foder fr. o. m. regleringsåret 1988/89.

2.2.4 Produktivitetsutvecklingen i jordbruket

JN föreslår att en produktivetskorrigerig om – 41 milj. kr. görs.

2.2.5 Miljöfrågor i jordbruket

I prop 1987/88: 128 har regeringen lämnat förslag om miljöförbättrande åtgärder i jordbruket. Enligt propositionen bör kostnadsökningar och intäktsförändringar – positiva och negativa – som uppstår för producenterna behandlas i jordbruksprisöverläggningarna i den takt de uppstår och registreras. Förslaget har ännu inte behandlats av riksdagen. Dessa frågor får tas upp i prisöverläggningarna först vid ett senare tillfälle.

Till följd av de effekter av förbudet mot stråförkortningsmedel för 1987 års skörd bör ett engångsbelopp av 40 milj. kr. utgå under regleringsåret 1988/89.

2.2.6 Övriga belopp

Medel till skördeskadefonden

Riksdagen har beslutat att till skördeskadefonden tills vidare skall årligen föras ett belopp av 60 milj. kr. Beloppet skall betalas av konsumenterna. JN föreslår att 56,5 milj. kr. av detta belopp som ingår i totalbeloppet tas av utomramsmedel. Resterande 3,5 milj. kr. tillförs från sockerregleringen.

Vidare gäller i enlighet med riksdagsbeslutet att om utbetalda ersättningar och behovsprövade bidrag till följd av skördeskador år 1987 överstiger 90 milj. kr. skall staten och jordbruket vardera tillskjuta skördeskadefonden hälften av överskjutande belopp. Kostnaderna för skördeskador år 1987 innebär preliminärt att jordbruksnäringen skall tillskjuta ett engångsbelopp av 127 milj. kr. till skördeskadefonden. 7,5 milj. kr. tillförs från sockerregleringen. JN föreslår att av resterande belopp skall 40 milj. kr. finansieras av utomramsmedel.

JN föreslår vidare att ytterligare 60 milj. kr. av utomramsmedel avseende 1988/89 överförs till skördeskadefonden under 1989/90. Nuvarande bedömning visar att det finns medel tillgängliga för detta. Mot detta förslag har styrelseledamoten Alamaa lämnat särskilt yttrande.

Prop. 1987/88: 165
Bilaga 1

Djurhälsovård

JN föreslår att höjningen av det belopp som jordbruket kollektivt skall finansiera med 3,7 milj. kr. tas av utomramsmedel och inräknas i totalramen.

Prisstillägg får- och lammkött

JN föreslår en uppräknings av stödet från 3,30 kr/kg till 5,40 kr/kg. Stödet bör liksom hittills finansieras av utomramsmedel. Uppräkningen som motsvarar ett belopp av 10 milj. kr. bör avräknas totalkompensationen till jordbruket.

2.2.7 Sammanfattning av belopp den 1 juli 1988 och disposition av utomramsmedel

Av följande sammanställning framgår de belopp som skall tillföras jordbruket och förädlingsindustrin fr. o. m. den 1 juli 1988.

Jordbrukarnas inkomster

Nivåhöjning	328	Mkr
Engångsbelopp	41	Mkr
Summa	369	Mkr

Jordbrukets kostnader

PM-index januari 1987–februari 1988	657	Mkr
Fodermedelsavgifter		
– 1986/87	49	Mkr
– engångsbelopp	24,5	Mkr
– 1987/88 (prel)	–54	Mkr
Rabatter på maskiner, engångsbelopp	–60	Mkr
Summa	616,5	Mkr

Kostnadskompensation till förädlingsindustrin

Ytterligare a contobelopp för 1987/88	98	Mkr
A contobelopp för 1988/89	227	Mkr
Summa	325	Mkr

Produktivitetens utvecklingen i jordbruket	–41	Mkr
Kompensation för förbud mot stråförkortningsmedel, engångsbelopp	40	Mkr
Jordbrukets bidrag till skördeskadefonden	40	Mkr

Övriga frågor

Skördeskadeskyddet	56,5	Mkr
Djurhälsovård	3,7	Mkr

TOTALT **1 409,7 Mkr**

Totalt föreslås att 400 milj. kr. av utomramsmedel får disponeras under 1988/89 för de förslag som JN här lämnat. Genom att ta i anspråk utomramsmedel kan prishöjningen på marknaden begränsas till drygt 1 000 milj. kr.

Prop. 1987/88: 165
Bilaga 1

2.3 Kompensation per den 1 januari 1989

JN föreslår en s. k. ventil per den 1 januari 1989 med följande konstruktion.

Om kostnadsutvecklingen i jordbruket mätt enligt PM-index under perioden februari–september 1988 ej överstiger 2,5 % skall inga prisjusteringar ske den 1 januari 1989.

Överstiger indexutvecklingen 2,5 % skall jordbruket tillerkännas ett a conto belopp om 425 milj. kr. avseende kostnadskompensation till jordbruket för perioden februari–september 1988.

3 Prisändringar fr. o. m. den 1 juli 1988

I denna skrivelse lämnar JN nu förslag till prisändringar för vissa vegetabilieprodukter. I fråga om animalieprodukter och övriga vegetabilieprodukter återkommer JN senare med förslag till prisändringar. JN hemställer att i detta sammanhang även få inkomma med förslag till fördelning av de utomramsmedel som föreslås bli anvisade för uteblivna prishöjningar.

JN föreslår följande preliminära priser för 1988 års skörd.

	Prishöjning öre/kg	Preliminärt pris öre/kg	Milj. kr.
Vete	+ 2	136	37,68
Råg	+10	142	17,22
Korn	+10	131	10,78
Havre	+10	132	7,77
Oljeväxter	+35	290	124,60

De ovan angivna prishöjningarna avser förändringar jämfört med de definitiva priserna som fastställdes hösten 1987.

Det har förutsatts att förmalningsavgifterna återgår till den nivå som gällde den 1 juli 1987 (110 kr/100 kg för normalvete, 108 kr/100 kg för kvalitetsvete, 106 kr/100 kg för råg samt 25 kr/100 kg för korn och havre).

Avräkningen från totalbeloppet skall ske utifrån de preliminära priser som gällde för 1987 års skörd.

4 Produktionsanpassningsåtgärder på animalieområdet

Av regeringens uppdrag framgår att jordbruksnämnden skall redovisa behovet av fortsatta åtgärder för produktionsanpassning.

Jordbruksnämnden och delegationerna har tidigare varit eniga om att förorda vissa selektiva åtgärder för produktionsanpassning. I samband

härmed har framhållits att åtgärderna borde vara tidsbegränsade eftersom de – om de permanentas – har en tendens att medföra komplicerade detaljregleringar vilka på sikt verkar effektivitetshämmande.

Nedan följer en produktvis redovisning av vilka åtgärder som verkar f. n. Åtgärderna administreras i stor utsträckning av lantbruksverket. Samråd har ägt rum med lantbruksstyrelsen i dessa frågor (se bilaga).

Investeringsförbud

Enligt beslut av riksdagen infördes ett tillfälligt investeringsförbud fr. o. m. den 21 april 1983. Beslutet innebar ett temporärt förbud mot ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin eller fjäderfä. Förbudet gällde ursprungligen t. o. m. den 30 juni 1984. Genom riksdagsbeslut åren 1984–1987 förlängdes lagen ett år i sänder. Efter föregående års författningsändring berör dock investeringsförbudet endast djurstallar för nötkreatur och svin.

I fjolårets skrivelse angående prisregleringen föreslog JN att det tillfälliga investeringsförbudet i animalieproduktionen skulle avvecklas fr. o. m. den 1 juli 1987 för samtliga produktionsgrenar utom för fläskproduktionen. I fråga om mjölk framhöll JN att behovet av produktionsanpassning tills vidare tillgodosågs genom tvåprissystemet. När det gäller fläsk borde förbudet enligt JN förlängas ytterligare ett år för att underlätta produktionsneddragningen och därefter avskaffas. För en sådan förlängning talade också de betydande investeringsreserver som var tillgängliga för uttag under regleringsåret 1987/88. JN föreslog att statsmakterna skulle pröva om dessa reserver kunde få tas i anspråk även för investeringar som ej berör jordbruksproduktionen.

I sitt samrådsyttrande vidhåller lantbruksstyrelsen sin uppfattning från i fjol att investeringsförbudet bör upphävas för nötkreatur. I fråga om svin framhåller lantbruksstyrelsen att marknadsläget förbättrats så att tillfredsställande balans råder inom fläskproduktionen och visst underskott inom smågrisproduktionen. Med hänsyn till de mycket stora belopp som finns insatta på s. k. investeringskonton finns dock enligt styrelsen farhågor för att ett slopande av investeringsförbudet kommer att medföra en så kraftig utbyggnad att marknadsbalansen upphävs och nya överskottsproblem uppstår. Styrelsen anser dock att eventuell överutbyggnad bör förhindras genom andra, mera specifika åtgärder än genom ytterligare förlängning av investeringsförbudet, vilket var avsett att vara tillfälligt och inte tar hänsyn till exempelvis det behov av ny- och utbyggnader som kan föreligga vid familjejordbruken för att säkra familjens utkomst. Vidare är påföljderna för överträdelse av förbudet så obetydliga att de inte kan anses ha någon avskräckande verkan. Sammanfattningsvis anser lantbruksstyrelsen nu därför att investeringsförbudet bör upphävas för samtliga djurslag.

JN delar lantbruksstyrelsens uppfattning vilken överensstämmer med det förslag som jordbruksnämnden lämnade i fjolårets skrivelse angående prisregleringen. Jordbruksnämnden föreslår således att det tillfälliga investeringsförbudet avvecklas fr. o. m. den 1 juli 1988 för samtliga produktionsgrenar.

Vid överläggningarna har Lantbrukarnas förhandlingsdelegation föreslagit att om investeringsförbudet upphör bör vissa åtgärder vidtas i samband därmed. I syfte att begränsa utbyggnaden av allt för stora enheter inom ägg- och svinproduktionen har föreslagits att en storleksbegränsning införs. Enligt Lantbrukarnas förhandlingsdelegations uppfattning bör en sådan begränsning utformas så att nyoch tillbyggnad för dessa djurslag endast tillåts upp till 100 djurenheter.

Enligt JN:s uppfattning bör investeringsförbudet t. v. inte ersättas av andra begränsningsåtgärder utöver dem som regeringen har föreslagit på djurskydds- och miljöområdet.

Avvecklingsersättning

Avvecklingsersättning kan utgå till mjölkproducenter, specialiserade nötköttproducenter och smågrisproducenter.

Avvecklingsersättning för *mjölkproducenter* utgår till producenter mellan 60 och 65 år för att dessa skall upphöra med mjölkproduktion. Ersättningen som infördes 1983 har förlängts flera gånger. Enligt gällande beslut får nya producenter ansluta sig till systemet t. o. m. kalenderåret 1988. Detta innebär att systemet kommer att medföra kostnader t. o. m. år 1993.

Antalet producenter som anslutit sig till systemet framgår av nedanstående tabell.

Period	Antal producenter	Mjölkleverans i medeltal, kg	Ersättning i medeltal, kr
1983–1984	1 625	55 000	25 500
1985	726	61 000	27 500
1986	632	63 000	28 000
1987	489	72 000	30 000
Summa	3 472		

De producenter som anslutit sig under senare delen av perioden har i genomsnitt varit lite yngre och lite större än de som anslöt sig i början av perioden. En viss geografisk förskjutning har även skett mot de södra delarna av landet.

Svenska Mejeriernas Riksförening (SMR) redovisar utbetalningarna och antalet ersättningstagare månad för månad. I december 1987 var utbetalningarna sammanlagt ca 5,1 milj. kr. till 2 169 ersättningstagare. Antalet är relativt konstant eftersom avgången av 65-åringar är ungefär lika stor som nyanslutningen.

Utbetalning av ersättning

Period	Ersättning milj. kr.	Antal ersättningstagare
dec 1984	2.47	1 195
dec 1985	3.86	1 786
dec 1986	4.81	2 107
dec 1987	5.08	2 169

Lantbruksstyrelsen har i sitt samrådsyttrande framhållit att den inte har någon erinran mot en eventuell ytterligare förlängning av avvecklingsersättningen till mjölkproducenter.

JN föreslår att mjölkproducenternas möjlighet att ansluta sig till systemet med avvecklingsersättning förlängs t. o. m. dl 1991. Ersättningen bör höjas från 50 till 60 öre per kg ersättningsgrundande kvantitet. Ersättningsgrundande kvantiteter för dem som ansluter sig fr. o. m. den 1 juli 1988 bör baseras på produktionen år 1987. De föreslagna förändringarna beräknas innebära en ökad kostnad om 25 milj. kr. Totalkostnaden beräknas därmed till 85 milj. kr.

Avvecklingsersättning till specialiserade *nötköttproducenter och smågrisproducenter* infördes som en engångsåtgärd 1986 och nya producenter kan inte ansluta sig. Ersättning betalas ut i fyra år till köttproducenter och i tre år till smågrisproducenter. De sista utbetalningarna kommer att inträffa den 31 augusti 1990 till köttproducenter och 31 augusti 1989 till smågrisproducenter.

Det slutliga antalet producenter som anslöt sig var lägre än antalet ansökningar eftersom en del producenter inte fullföljde avvecklingen. Beräknat efter utbetalda ersättningar fullföljde ca 360 köttproducenter och ca 590 smågrisproducenter avvecklingen.

Den 4 februari 1988 beslöt lantbruksstyrelsen efter samråd med jordbruksnämnden att göra en mindre ändring av tillämpningsreglerna efter framställning från LRF. Ändringen innebär att ersättningstagare får gå ur systemet och starta med självrekryterande köttproduktion utan att behöva betala tillbaka redan erhållen ersättning. Någon annan driftsinriktning är inte tillåten. Huvudregeln är fortfarande att all ersättning skall återbetalas om produktionen återupptas. Regeländringen gäller både köttproducenter och smågrisproducenter. Endast en liten del av producenterna förväntas gå ur systemet.

Den totala kostnaden för avvecklingsersättningen till köttproducenter och smågrisproducenter beräknas 1988/89 uppgå till ca 25 milj. kr.

Tvåprissystem för mjölk

Under tiden den 1 juli 1985 t. o. m. den 30 juni 1988 pågår försöksverksamhet med tvåprissystem för mjölk. Systemet är frivilligt och innebär i princip att mjölkproducenten erhåller hemmamarknadspris för den andel av produktionen som kan avsättas på den svenska marknaden. För eventuell överskjutande kvantitet erhålls världsmarknadspris. Innan beslut om förlängning fattas skall försöksverksamheten utvärderas.

JN har i särskild skrivelse till regeringen redovisat en utvärdering av tvåprissystemet för mjölk.

5 Ränte- och etableringsstöd

Prop. 1987/88: 165
Bilaga 1

Tillfälligt räntestöd

Tillfälligt räntestöd betalades ut åren 1980–1985 till mellan ca 1 100 och 2 650 företag årligen. De totala beloppen var följande.

År	1980	1981	1982	1983	1984	1985
milj. kr.	21	72	57	35	30	30

Enligt reglerna skall – efter 5 år – hälften av beloppen avskrivas och hälften förräntas och återbetalas under en 10-årsperiod. Uppskov med återbetalning (och avskrivning) har skett tre gånger. Om nytt uppskov inte beviljas så skall hösten 1988 beloppen avseende åren 1980 – 1983 förfalla, dvs. totalt ca 185 milj. kr. varav ca 95 milj. kr. skall betalas ränta på och amorteras.

Lantbruksstyrelsen har tidigare föreslagit att uppskov med återbetalning och avskrivning av räntestödlån beviljas till 1990. (Rapport oktober 1985: "Högt skuldsatta jordbrukares situation, etableringsstöd, regionalt rationaliseringsstöd".) Situationen har inte förändrats sedan rapporten skrevs varför lantbruksstyrelsen bedömer att uppskov fortfarande är mycket angeläget för många företag.

Nya medel för räntestöd erfordras inte. En liten del återbetalas fortlöpande till följd av att företag säljs eller avvecklas på annat sätt.

I enlighet med lantbruksstyrelsen föreslag, föreslår JN att tidpunkten, då amortering och erläggande av ränta för lånedelen bör påbörjas uppskjuts till regleringsåret 1990/91.

Etableringsstöd

Etableringsstöd infördes den 1 juli 1982 för att underlätta för lantbrukare utan stort kapital att etablera sig. Efter den 1 juli 1985 har inga nya etableringsstöd beviljats. Härefter har medel bara anslagits till redan avslutna företag. Även etableringsstödet kan sägas vara ett slags räntestöd eftersom stöd utgår för den del av ränteskostnaden som överstiger 10 % av godkänd låneskuld. Det 6:e och 7:e året höjs räntenivån till 11 % och det 8:e året till 12 %. Efter det 8:e året avskrivs den del av etableringsstödet som avser inventarier och driftskapital. Den del som avser fastighetsförvärv skall återbetalas, vanligen med hjälp av garantilån.

Budgetår	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87
milj. kr.	12	25	30	44	26

Andra halvåret 1987 utbetalades ca 10 milj. kr. Prognosen för hela budgetåret 1987/88 är 16 milj. kr.

Prognoser över kommande utbetalningar är osäkra eftersom ändring av låneräntorna slår igenom med stor marginaleffekt.

JN föreslår att medel tills vidare endast bör anslås för stöd till de jordbrukare som redan anslutits till stödformen. Vid oförändrad räntenivå bedömer lantbruksstyrelsen medelsbehovet för 1988/89 till 15 – 20 milj. kr.

Prop. 1987/88: 165
Bilaga I

6 Sociala åtgärder

Budgetåret 1987/88

För låginkomstsatsning m. m. inom jordbruket för budgetåret 1987/88 uppgår hos JN fonderade medel från tidigare år, anvisade medel och beräknat utfall till följande belopp, milj. kr.

1987/88	Ingående balans, milj. kr.	Anvisade medel, milj. kr.	Beräknat utfall, milj. kr.	Utgående balans, milj. kr.
Leveranstillägg för mjölk	—	90	90	—
Avbytarverksamhet	96 ¹	150	150	98 ¹
Företagshälsovård	—	21	21	—
Socialförsäkrings-skydd	215	90	71	252 ²
Produktionsanpassning	3	84	80	7
Summa	314	435	412	357

¹ Fonderat hos Lantbrukets Avbytarjänst AB.

² Inkl beräknad ränta.

Budgetåret 1988/89

JN har i anslagsframställningen för budgetåret 1988/89 föreslagit att oförändrat 435 milj. kr. anvisas till låginkomstsatsning m. m.

Regeringen har i beslut den 4 januari 1988 angett att, av medel som tillförs Svensk Spannmålshandel under regleringsåret 1988/89 skall 50 milj. kr. användas för sociala åtgärder inom jordbruket.

Som anges under avsnitt 7 föreslås därutöver att 40 milj. kr. av utomsramsmedel anvisas för sociala åtgärder inom jordbruket.

Därmed anvisas totalt 525 milj. kr. för sociala åtgärder under budgetåret 1988/89. Därutöver finns en ingående balans om 407 milj. kr. JN föreslår följande fördelning av använda medel (se tablå nedan). Av de 90 milj. kr. som anvisas utöver anslaget om 435 milj. kr. används 60 milj. kr. för avbytarverksamhet och 30 milj. kr. för produktionsanpassning.

1988/89	Ingående balans, milj. kr.	Anvisade medel, milj. kr.
Leveranstillägg för mjölk	—	88
Avbytarverksamhet	98 ¹	210 ²
Företagshälsovård	—	23
Socialförsäkrings- skydd	252	100
Produktions- anpassning	57	104 ³
Summa	407	525

¹ Fonderat hos Lantbruket Avbyartjänst AB.

² Av beloppet finansieras 50 milj. kr. av inomramsmedel och 10 milj. kr. av utomramsmedel.

³ Av beloppet finansieras 30 milj. kr. av utomramsmedel.

Jämfört med innevarande budgetår är det främst medlen för avbytarverksamheten som ökar. Lantbrukarnas förhandlingsdelegation har angivit att medlen bl. a. kommer att användas för att fr. o. m. 1 juli 1988 bygga upp ett riksomfattande system för semesterledighet.

Eventuella besparingar eller överskridanden beträffande beloppen för leveranstillägg bör liksom tidigare få tillföras resp avgå från beloppet för avbytarverksamhet. Dessutom bör eventuella överblivna medel för produktionsanpassningsåtgärder m. m. och återbetalda medel avseende rän-testöd få användas för övriga ändamål inom anslagsposten.

7 Införselavgiftsmedel m. m. för 1988/89

Storleken av de medel som kommer in genom införselavgifter m. m. för regleringsåret 1988/89 beror på importens storlek, världsmarknadspriser-
nas utveckling och de avgiftssatser som gäller under regleringsåret.

Beräkning för 1988/89 i sammandrag

			milj. kr.
<i>Inkomster</i>			1 668,0
<i>Utgifter</i>			
– Fettvaruavgifter till Sveriges Oljeväxtintressenter (SOI) – utbyteshandel		./.	550,0
– Införselavgifter för brödsäd m. m. till Svensk Spannmålshandel (SSH) – utbyteshandel		./.	40,0
Kvarstår införselavgifter till den s. k. fördelningsplanen			1 078,0
– Fördelningsplanen			
– riksdagens beslut	267,2		
– belopp motsvarande influtna införselavgifter på fodermedel	350,0	./.	617,2
– Ingående balans, utom fördelningsplanen			258,5
– Ändamål utanför fördelningsplanen		./.	367,4
Beräknat resultat			351,9

Fördelningsplanen för 1988/89 föreslås uppta samma belopp som för 1987/88 dvs. 267,2 milj. kr. plus beloppet av inflytande avgifter för fodermedelsimporten enligt ovan beräknade till 350,0 milj. kr., alltså totalt 617,2 milj. kr. Liksom hittills blir det definitiva beloppet beroende av de verkliga intäkterna av införselavgifter på fodermedel.

Med hänsyn till osäkerheten om den kommande utvecklingen av regleringsekonomin för de olika varuområdena har det inte ansetts möjligt att nu lägga fram någon plan för fördelning av det preliminärt beräknade beloppet. Jordbruksnämnden avser att återkomma med ett förslag till preliminär fördelning senare under våren 1988. Ett sådant förslag avges i samband med att förslag lämnas till gränsskydd m. m. fr. o. m. den 1 juli 1988. Det förutsätts härvid att nämnden liksom hittills skall kunna jämka delbeloppen mellan de olika regleringsföreningarna och besluta om fördelning av det belopp som kan komma att stå till förfogande. Vidare förutsätts att, liksom hittills, Svensk Spannmålshandel får tillföras införselavgifter för viss s. k. utbyteshandel med brödsäd. Det förutsätts även att Sveriges Oljeväxtintressenter av inflytande fettvaruavgifter såväl på importerad som inhemsk olja får tillföras medel för en kvantitet som motsvarar fettinnehållet i den svenska oljeväxtskörden. Dock får ej mer pengar överföras än vad som skulle motsvara fettvaruavgifter på den totala fettkonsumtionen inom landet.

Vad avser *ändamål utanför fördelningsplanen* (utomramsmedel) lämnar jordbruksnämnden följande förslag.

För *utbyteshandel med nötkött med öststaterna* beräknas 70 milj. kr.

För *utbyteshandel med kött och fläsk* föreslås att 50 milj. kr. utgår av införselavgiftsmedel från import av kött och fläsk under förutsättning att motsvarande export ägt rum och att införselavgiftsmedel finns tillgängliga sedan samtliga övriga ändamål tillgodosetts inom och utom fördelningsplanen med tillägg av en skälig reserv för oförutsedda ändamål. Någon ändring av reglerna bör således inte göras i avvaktan på en diskussion inom jordbruksnämnden om den lämpliga kapaciteten på förädlingsindustrin m. m. Frågan om beloppets storlek bör tas upp inför den 1 juli 1989 i samband med diskussioner om inom- och utomramsmedel.

Pristillägg får- och lammkött. Jordbruksnämnden föreslår att pristillägget höjs från 3,30 kr/kg till 5,40 kr/kg vilket beräknas motsvara en utgift för 1988/89 på 27 milj. kr. Som tidigare nämnts har höjningen avräknats från kompensationsbeloppet till jordbruket.

Nämnden har efter samråd med SMAK och lantbruksstyrelsen beräknat SMAK:s medelsbehov enligt de direktiv som gäller för de statliga myndigheternas anslagsframställningar. Nämnden föreslår att SMAK tilldelas högst 4 844 660 kr för den officiella kontrollen och 1 517 673 kr för upplysningsverksamheten. För löneökningar under 1987/88 som inte beaktades i föregående års anslagsframställning föreslås ett tilläggsanslag för 1987/88 på 56 143 kr. Frågan om kvalitetsarbetet på matpotatisområdet avser JN att ta upp i anslutning till uppdraget om kvalitetsbetalning.

För information till odlare och förpackare om hur mekaniska skador för *matpotatis* kan undvikas har anslagits 0,5 milj. kr. per år under 1986/87 och

1987/88. För 1988/89 bör inte anslås ytterligare medel. Frågan om ytterligare anslag bör prövas när den nuvarande verksamheten har utvärderats.

Bidrag till stiftelsen för ackordhästorganisationens bevarande. Jordbruksnämnden föreslår ett oförändrat bidrag på 250 000 kr.

Stödet till maltproduktionen. Jordbruksnämnden föreslår ett oförändrat anslag på 1 milj. kr. för 1988/89.

Sveriges Exportråd. JN anser att det även fortsättningsvis är angeläget att man söker bearbeta exportmarknaderna för bl. a. förädlade livsmedel. För 1987/88 har anvisats 4 milj. kr. av utomramsmedel. Det förutsätts att jordbruket för 1987/88 ökar anslaget av inomramsmedel från 2 milj. kr. till 3 milj. kr. För 1988/89 föreslår JN ett belopp av 4 milj. kr. till exportrådet. Det förutsätts att jordbruket även för detta år anslår 4 milj. kr. av inomramsmedel.

Vidare har regeringen i budgetpropositionen 1988 föreslagit att viss del av kostnaderna för *djurens hälso- och sjukvård* samt *statistik* på jordbrukets område skall finansieras av utomramsmedel.

Som har redovisats tidigare föreslår JN att 60 milj. kr. av utomramsmedel avseende 1988/89 överförs till *skördeskadefonden* under 1989/90 för att finansiera en del av lantbrukets bidrag till fonden för 1987 års skörd.

Av tillgängliga medel under regleringsåret 1986/87 disponerar JN 400 000 kr för förstärkning av sekretariatet vid statens jordbruksnämnds *konsumentdelegation*. JN föreslår att motsvarande belopp tas upp för regleringsåret 1988/89.

Regeringen har i prop. 1987/88: 128 om miljöförbättrande åtgärder i jordbruket, m. m. föreslagit att stödet för kontrollarbetet inom den *alternativa odlingen* skall täckas av tillgängliga införselavgiftsmedel. Stödet under en treårsperiod beräknas till 1 milj. kr.

För ett projekt om förbättrade *skolmåltider* föreslår JN att utomramsmedel avsätts. Förslaget utvecklas närmare i avsnitt 8.

Av avsnitt 2 framgår att JN föreslagit att prishöjningen den 1 juli 1988 begränsas genom tillförsel av utomramsmedel. Totalt föreslås 390 milj. kr. tillföras som ersättning för *uteblivna prishöjningar* den 1 juli 1988, varav 300 milj. kr. av medel från 1987/88 och 90 milj. kr. från 1988/89. Därtill kommer 10 milj. kr. för höjningen av pristillägget för får- och lammkött.

Med hänsyn till de oundvikliga svängningarna i inflödet av införselavgifter föreslår jordbruksnämnden att en likviditetsbuffert i form av en oförändrad *rörlig kredit* även fortsättningsvis ställs till nämndens förfogande. Krediten bör, i den mån införselavgifter inte står till förfogande, kunna användas för finansiering av ändamål utanför fördelningsplanen samt för sockerregleringen. Krediten får ej utan regeringens särskilda medgivande användas för finansiering av utbyteshandel med kött och fläsk.

Huvudsaklig medelsdisposition av införselavgiftsmedel m. m. regleringsåren 1986/87–1988/89 framgår av nedanstående tabell.

	1986/87 tkr	1987/88 tkr progn	1988/89 tkr progn
<i>Inkomster</i>			
Ärter och bönor (för människoföda)	1 574	3 000	2 000
Potatis	10 392	7 000	7 000
Stärkelse och stärkelseprodukter	16 660	12 000	12 000
Malt m. m.	21 869	15 000	15 000
Sällskapsdjursfoder	24 562	22 000	22 000
Fettråvaror och fettvaror	584 056	560 000	560 000
Råg och vete m. m.	55 781	65 000	40 000
Mjolk och mejeriprodukter m. m.	144 747	150 000	150 000
Slaktvaror (samt slaktdjur, ej fäderfä)	301 251	500 000	500 000
Ägg och äggprodukter m. m.	10 253	10 000	10 000
Ränta	16 370	19 000	0
Summa	1 187 515	1 363 000	1 318 000
Fodermedel	219 454	320 000	350 000
Summa	1 406 969	1 683 000	1 668 000
<i>Utgifter</i>			
– Fettvaruavgifter till Sveriges Oljeväxtintressenter (SOI) - utbyteshandel	./ 510 253	./ 410 000	./ 550 000
– Fettvaruavgifter till Svensk spannmålshandel (SSH)	./ 73 000	0	0
– Införselavgifter för brödsäd m. m. till Svensk Spannmåls- handel – utbyteshandel	./ 55 781	./ 65 000	./ 40 000
Kvarstår införselavgifter till den s. k. fördelningsplanen	767 935	1 208 000	1 078 000
– Fördelningsplan			
– riksdagsbeslut	./ 267 200	./ 267 200	./ 267 200
– belopp motsvarande influtna införselavgifter på foder- medel	./ 219 454	./ 320 000	./ 350 000
– Ingående balans, utom för- delningsplanen		131 895	258 491
– Ändamål utom fördelningsplanen	./ 149 386	./ 494 204	./ 367 397
Saldo vid utgången av resp. regleringsår	131 895	+ 258 491	+ 351 894
Ingående behållning (reserv till JNs förfogande inom fördelnings- planen)	17 731	36 522	
<i>Utgifter</i>			
Medel inom fördelningsplanen	(267,2+219,5+17,7)	(267,2+320+36,5)	
Svensk Spannmålshandel	86 000	92 000	
Sveriges Potatisintressenter	27 500	27 500	
Sveriges Oljeväxtintressenter	0	0	
Svensk Köthandel	4 000	4 000	
Föreningen för Mejeriprodukter	161 000	69 500 ¹	
Svensk Ägghandel	52 000	52 000 ¹	
Regleringskassan för fågelkött	3 000	6 000 ²	

¹ Plenumbeslut 1987-11-19

² Plenumbeslut 1 milj. kr. 1988-01-13

	1986/87 tkr	1987/88 tkr progn	1988/89 tkr progn
Regionalt kostnadsbidrag, norra Sverige			
– mjölk	45 500	45 500	
– kött	5 000	5 000	
– ägg	1 700	4 500	
Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde	500	500	
Upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete	13 500	15 000	
Stiftelsen lantbruksforskning	0	5 000	
Djurhälsovård, kontrollverksamhet m. m.	32 300	33 800	
Stöd till odling av konservärter och andra köksväxter	6 000	10 000	
Bidrag till grönmjöl	1 000	0	
Stöd till odling av bruna bönor	1 700	4 500	
Stöd till odling av vallväxtfrö	8 000	8 000	
Fonden för kollektiva åtgärder inom biodlingen	500	500	
Sveriges Exportråd	2 000	3 000	
Sveriges Potatisodlares Riksförbund	2 780	2 780	
Bidrag till ersättningsfoder norra Sverige	13 883	80 000 ³	
Bidrag till potatisodling norra Sverige	0	4 500	
Reserv till JN:s förfogande	36 522	152 942	
Summa	504 385	623 722	617 200
³ Plenumbeslut 1987-10-06			
Ingående balans, utom fördelningsplanen		131 895	258 491
Medel utom fördelningsplanen			
Utbyteshandel nötkött, öststaterna	44 933	70 000	70 000
Utbyteshandel kött och fläsk	75 000	50 000	50 000
Pristillägg får- och lammkött	15 925	17 000	27 000
Svensk Matpotatiskontroll	6 038	6 148 + 56	6 362
Bidrag till stiftelsen för ackordhästorganisationens bevarande	250	250	250
Minskning av mekaniska skador på matpotatis	500	500	0
Stöd till maltproduktionen	2 000	1 000	1 000
Sveriges Exportråd	2 000	4 000	4 000
Ränta på lån från riksgäldskontoret	2 240	0	
Djurhälsovård	0	17 000	20 677
Lantbruksstatistik	100	26 000	37 708
Förstärkning av KD:s sekretariat	400		400
Kostvaneundersökningar		1 250	
Alternativ odling		1 000	
Skördeskadefonden			60 000
Ersättning för uteblivna pris- höjningar den 1 juli 1988 ¹		300 000	90 000
Summa	149 386	494 204	367 397
Utgående balans, utom fördelningsplanen	131 895	258 491	351 894

¹ Dispositionen av medlen redovisas under avsnitt 2.

8.1 Medel till skördeskadefonden

Riksdagen har beslutat (prop. 1987/88: 74, JoU, rskr.) att till skördeskadefonden tills vidare skall årligen föras ett belopp av 60 milj. kr. Detta är avsett att dels motsvara de årliga genomsnittliga utbetalningarna för ersättningar och administration, dels bygga upp fonden till erforderlig storlek. Avsättningen till fonden skall ske från de prisregleringsmedel som jordbruksnäringen tillförs enligt årliga riksdagsbeslut eller genom särskild skördeskadeavgift. Jordbrukets kompensationsram skall höjas med motsvarande belopp utan avräkning.

Som framgår av avsnitt 2 föreslås att konsumenternas andel av avsättningen till skördeskadefonden, 56,5 milj. kr., tas av utomramsmedel. Detta belopp ingår i det vid prisöverläggningarna överenskomna totalbeloppet. Resterande 3,5 milj. kr. tillförs från sockerregleringen.

Vidare gäller att om utbetalda ersättningar och behovsprövade bidrag till följd av skördeskador år 1987 överstiger 90 milj. kr. skall staten och jordbruksnäringen vardera tillföra skördeskadefonden hälften av överskjutande belopp. Näringsens bidrag får täckas inom ramen för de prisregleringsmedel som tillförs jordbruket. Kostnaderna för skördeskador år 1987 innebär preliminärt att jordbruksnäringen skall tillskjuta ett engångsbelopp av 127 milj. kr. till skördeskadefonden. 7,5 milj. kr. tillförs från sockerregleringsfonden. Därmed återfår 119,5 milj. kr. att finansiera. JN föreslår att 40 milj. kr. av utomramsmedel för 1987/88 tillskjuts för finansieringen av detta belopp. JN föreslår vidare att ytterligare 60 milj. kr. av utomramsmedel avseende 1988/89 överförs till skördeskadefonden under 1989/90. I avvaktan på tillskottet av det senare beloppet skall jordbruket nu per den 1 juli 1988 tillskjuta 79,5 milj. kr.

8.2 Finansiering av djurens hälso- och sjukvård

Enligt budgetpropositionen 1988 har det belopp av kostnaderna för djurens hälso- och sjukvård som jordbruket kollektivt skall finansiera höjts till 47 676 000 kr. Enligt prisöverenskommelsen föreslås 3 676 000 kr finansieras av utomramsmedel och inräknas i totalramen. Resterande belopp föreslås finansieras via regleringskassorna och fördelas utifrån respektive produktionsgrens andel enligt normkalkylen. Detta innebär att mejeriregleringen skall bidra med 52 % eller 23 milj. kr., kött- och fläskregleringen med 40 % eller 19 milj. kr., äggregleringen med 5 % eller 1,25 milj. kr. och fjäderfäregleringen med 3 % eller 0,75 milj. kr.

8.3 Förmalningsavgift för korn och havre

Regeringen lämnade i beslut 1987-06-18 JN bemyndigande att fastställa en förmalningsavgift för korn och havre med högst 400 kr per ton. Avgift skall dock inte erläggas vid tillverkning av malt.

I överläggningarna våren 1987 var parterna överens om att frågan om en höjning av avgiften enligt steg 2 i regeringens uppgörelse med LRF den 10

november 1986 borde tas upp vid överläggningarna våren 1988. I regeringens överenskommelse med LRF anges bl. a. att avgiften får motsvara högst 50 % av ordinarie förmålningsavgift.

JN förutsätter att en höjning av avgiften till 50 % av ordinarie förmålningsavgift sker fr. o. m. den 1 juli 1989.

8.4 Spannmålsregleringens finansiering

Produktionen av vegetabilier varierar med areal och årsmån. Statistiskt sett innebär skördevariationerna ett överskott av spannmål som mer än vart tionde år överstiger det normala med minst 500 000 ton.

Med de exportpriser som f. n. råder innebär en stor exportvolym stora påfrestningar på regleringsekonomin. För att finansiera en ökad volym om t. ex. 500 000 ton exportspannmål krävs ett belopp om 500 milj. kr. Detta kan inte ske med de medel som normalt finns tillgängliga inom regleringsekonomin utan extra ordinära åtgärder måste sättas in.

En reserv inom regleringsekonomin bör övervägas så att underskott som uppstår vid normala skördevariationer i större utsträckning kan finansieras utan att åtgärder i form av prissänkningar och överföringar av medel behöver tillgripas.

Reserven bör kunna användas för att täcka kostnader för vegetabilier vid exportvolym överstigande normalvolym och/eller vid exceptionella förhållanden på världsmarknaden.

Reserven bör vara räntebärande och handhas av jordbruksnämnden som beslutar om när medlen skall tas i anspråk. Uppbyggnad och storleken av reserven bör fastställas av JN efter överläggningar.

Enligt överenskommelse mellan regeringen och LRF skall jordbruket under en fyraårsperiod amortera 305 milj. kr. av det ackumulerade underskott som fanns i spannmålsregleringen vid utgången av regleringsåret 1985/86. Den 30 juni 1988 uppgår detta underskott till 230 milj. kr. Den 30 juni 1989 bör underskottet få uppgå till högst 155 milj. kr.

8.5 Förbättrade skolmåltider

Tidigare har JN lämnat förslag om att använda utomramsmedel för konsumentfrämjande åtgärder genom att begränsa prishöjningarna den 1 juli 1988. Konsumentdelegationen har vid överläggningarna föreslagit att aktivt stöd lämnas för en annan konsumentfrämjande åtgärd, nämligen för en förbättring av skolmåltiderna. Även LRF har i olika sammanhang förespråkat åtgärder för en sådan satsning. Detta är således en åtgärd som bör kunna mötas av förtroende av både konsumenter och producenter. Med anledning härav föreslår JN att utomramsmedel avsätts för informations- och försöksverksamhet med förbättrade skolmåltider.

8.6 Forskningsprojekt om landsbygdsutveckling

Lantbrukarnas förhandlingsdelegation har föreslagit att utomramsmedel anvisas för forsknings- och rådgivningsarbete rörande landsbygdsutveck-

ling vid Sveriges lantbruksuniversitet. Kostnaden uppgår till sammanlagt 6 milj. kr. under en treårsperiod.

JN har på grund av tidsbrist inte hunnit remissbehandla detta förslag. JN är allmänt tveksamt till att medel avsätts till preciserade forskningsprojekt vid prisöverläggningarna utan föregående prövning av berörda instanser, t. ex. SJFR och lantbruksstyrelsen. JN avser att efter remissbehandling inkomma med förslag i frågan.

8.7 Omställning 90

Lantbrukarnas förhandlingsdelegation har i samband med överläggningarna begärt att regler för 1989 och 1990 angående omställningsprogrammet tas med i prisregleringsskrivelsen. Förslaget bygger på spannmålsgruppens förslag till regler om ersättning och innebär en uppjustering av ersättningsbeloppen för 1988 och 1989 (förslaget bifogas).

JN har tidigare hemställt att regeringen fattar beslut om omställningsprogrammet avseende 1989 års skörd. JN hemställer nu att regeringen tar ställning till omställningsprogrammet för 1989. JN är för sin del beredd att tillstyrka detta. Vidare föreslås att JN får bemyndigande att fastställa ersättningsbeloppen för de aktuella åren. Till grund för beloppen bör ligga spannmålsgruppens förslag uppjusterade med hänsyn till nu aktuella pris-höjningar på spannmål.

Vad beträffar LRFs förslag om en förlängning av programmet till 1990 överlämnar JN förslaget för regeringens avgörande.

JN överlämnar även LRFs förslag om utvecklingsprogram för energiskog till regeringen.

8.8 Uppsamling av självdöda djur

I prop. 1987/88: 93 om djurskyddslag, m. m. föreslår regeringen att en ökad uppsamling av självdöda djur sker på frivillig väg genom slakteriernas försorg. De merkostnader för omhändertagandet av djuren som förslaget medför föreslås emellertid inte belasta den enskilde lantbrukaren. Kostnaden får enligt förslaget i stället tas upp i samband med jordbruksprisöverläggningarna.

JN är beredd att i samråd med branschen utforma ett system för uppsamling av självdöda djur i enlighet med förslaget. När systemet har utformats kan också en beräkning av kostnaderna göras. Kostnaderna torde kunna tas upp vid prisöverläggningarna inför den 1 juli 1989. Kostnader som uppstår före denna tidpunkt bör JN få bemyndigande att täcka i förskott av regleringsmedel.

8.9 Fodermedelsregleringen

JN vill åter understryka att det är angeläget att ett enhetligt gränsskydd för fodermedel införs. En särskild grupp inom JN bör följa frågorna.

I skrivelse till regeringen 1987-06-02 aktualiserade JN frågan om kollektiv återbetalning till en forskningsfond av en del av prisåterbäringen till pälsdjursuppfödare samt att återbäring får ges för vegetabiliskt fett. JN tar nu åter upp dessa frågor.

Prisåterbäring för vegetabiliskt fett

Pälsdjursnäringen erhåller återbetalning för den foderförädling som orsakas av jordbruksprisregleringen. Bakgrunden är att huvuddelen av skinnen säljs på export och då har att konkurrera på världsmarknaden. Medel till prisåterbäringen tas när det gäller inhemska fodermedel från förmålningsavgifter och när det gäller importerade fodermedel som restitution från införselavgifterna. De prisreglerade fodermedel som hittills har använts har huvudsakligen varit spannmål, kvarnprodukter och till en mindre del oljekraftfoder.

Före 1984/85 finansierades prisåterbäringen till pälsdjursuppfödare med medel utanför fördelningsplanen. Fr. o. m. 1984/85 belastar finansieringen spannmålsregleringen (via avdrag på förmålningsavgifterna) och medel inom fördelningsplanen (avdrag på fodermedelsavgifterna). Avdraget som faller på fodermedelsavgifterna görs innan resterande fodermedelsavgifter redovisas under rubriken "medel inom fördelningsplanen".

Under 1986 framfördes önskemål till JN att prisåterbäring skall ges även för vegetabiliskt fett. Vegetabiliskt fett har bl. a. en positiv effekt på skinnkvaliteten. JN anser det rimligt att prisåterbäringen även ges för vegetabiliskt fett som används till pälsdjursfoder. Någon ny belastning på regleringsekonomi innebär inte förslaget eftersom vegetabiliskt fett hittills ej använts i pälsdjursfoder.

Avsättning av medel till forskningsfond

Från näringens sida har vidare framförts önskemål om att en del av prisåterbäringen, vilken hittills har utbetalats till respektive uppfödare, i fortsättningen avsätts för uppbyggnad av en forskningsfond för pälsdjursnäringen. Ett ökat forskningsbehov finns för att upprätthålla och öka konkurrenskraften i näringen.

För närvarande är de internationella foderpriserna mycket låga och prisåterbäringen följaktligen relativt stor per skinn jämfört med tidigare. Näringen har förslagit att en fond på ca 20 milj. kr. byggs upp på 5 år och att avkastningen används för forskningsändamål. JN tillstyrker förslaget att del av prisåterbäringen fortsättningsvis återbetalas kollektivt till en forskningsfond medan resterande del av prisåterbäringen som hittills återbetalas individuellt till respektive uppfödare.

JN tillstyrker inrättandet av en forskningsfond på det sätt näringen förordar. När det gäller fondens storlek och hur snabbt den skall byggas upp föreslås att JN får ta upp överläggningar med näringen om detta. Som villkor bör vidare gälla att resultaten av forskningsprojekt, vilka erhåller

8.11 Handelsgödselavgiften

Fr. o. m. den 1 juli 1982 uttas en prisregleringsavgift på handelsgödsel. JN begärde vid dess införande bemyndigande att få ta ut avgift på varor som bedömdes kunna användas som handelsgödsel. Sedan dess har avgiften höjts i flera omgångar. Det föreligger därför risk för att en övergång kan ske till andra varor som också kan användas som handelsgödsel. Därmed kan snedvridningar i konkurrensen uppkomma mellan produkter och även mellan företag på marknaden. JN begärde därför i fjolårets skrivelse om prisregleringen bemyndigande att få ta ut prisregleringsavgift på ytterligare ett antal varuområden. Den fördubbling av miljöavgiften fr. o. m. den 1 juli 1988 som föreslås i prop 1987/88: 128 om miljöförbättrande åtgärder i jordbruket, m. m. understryker ytterligare detta behov.

JN kommer givetvis inte att ta ut avgift i dessa fall förrän tillräckligt starka skäl föreligger. Förhållandet torde vara att ett *bemyndigande* i sig minskar risken för övergång till användning av icke-avgiftsbelagda varor. Därmed minskar också behovet av att verkligen avgiftsbelägga ytterligare varor vilket förhindrar en utvidgning av regleringen.

JN föreslår att ett tillägg görs i lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område. Förslag till ändring bifogas (bilaga).

JN vill i detta sammanhang vidare informera regeringen om de skillnader som har uppstått i omfattningen av varor för vilka prisregleringsavgift resp miljöavgift tas ut.

När miljöavgiften på handelsgödsel infördes på kväve och fosfor anslöt avgiftsuttaget till de varor som då var belagda med prisregleringsavgift. Sedan dess har JN tagit in följande varor under prisregleringsavgift.

Den 9 november 1985 infördes prisregleringsavgift på varor som då gick under tullstatistiskt nummer; 25.10 Naturliga kalciumfosfater, naturliga kalciumaluminiumfosfater, apatit och fosfatkrita:

100 omalda

900 andra slag.

(Tullstatistiska nr fr. o. m. 88-01-01 är 25.10.100 resp 25.10.900)

Den 1 juli 1986 infördes prisregleringsavgift på varor som går under tullstatistiskt nummer;

28.16 Ammoniak, vattenfri eller i vattenlösning:

100 förtätad

900 annan.

(Tullstatistiska nr fr. o. m. 88-01-01 är 28.14.100 resp 28.14.200)

På ovan angivna varor uttas för närvarande inga miljöavgifter.

8.12 Vissa utredningar m. m.

Prop. 1987/88: 165
Bilaga 1

Under regleringsperioden förutsätts ett antal frågor bli föremål för ytterligare studier och beslutas av jordbruksnämnden. Sådana frågor är gränsskyddet för brödsäd och förpackningstillägget för mjölk.

Frågan om kapitalkostnadernas behandling liksom metoden för avskiljning av exportproduktionens andel i normkalkylen bör också provas av jordbruksnämnden och förslag lämnas till delegationerna för ställningstagande i dessa principfrågor vid nästa överläggningstillfälle.

Frågan om avgiftsbeläggning av spannmål för sprit tillverkning har samband med den utredning som JN lämnat om socker, stärkelse och sprit. Utredningen remissbehandlas f. n. Frågan får behandlas i detta sammanhang.

När det gäller regleringsföreningarna avser JN att i sin rapport med underlag för 3-årsbudget föreslå att regeringen beslutar om en översyn av föreningarnas verksamhet och arbetsformer.

Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp bör i fortsättningen svara för den s. k. icke branschspecifika indexmodell som utarbetats vid JN.

8.13 Information om kassan för råvarukostnadsutjämnningen

I regleringsbrev rörande råvarukostnadsutjämning till viss industri den 16 juni 1981 föreskrivs att JN i anslutning till sin årliga redovisning av användningen av införselavgiftsmedel m. m. också skall redovisa användningen av utjämningskassan. Detta sker i form av följande sammanställning. Se även bilaga.

Kassan för råvarukostnadsutjämnningen

	1985/86 tkr	1986/87 tkr
<i>Extern prisutjämnning</i>		
Inkomster	199 461	234 553
Utgifter	<u>176 007</u>	<u>201 897</u>
Saldo	+23 454	+32 656
<i>Intern prisutjämnning, ej avgiftsfinansierad</i>		
Inkomster	23 156	44 287
Utgifter	<u>36 107</u>	<u>54 728</u>
Saldo	-12 951	-10 441
<i>Intern prisutjämnning, avgiftsfinansierad</i>		
Inkomster	458 898	673 107
Utgifter	<u>435 103</u>	<u>677 759</u>
Saldo	+23 795	-4 652

	1985/86 tkr	1986/87 tkr
Räntor		
Inkomster	5 855	5 159
Utgifter	<u>54</u>	<u>0</u>
Saldo	+ 5 801	+ 5 159
Extraordinära poster		
Inkomster	1 490	80
Utgifter	<u>—</u>	<u>3 805</u>
Saldo	+ 1 490	— 3 725
Totalt		
Inkomster	688 860	957 187
Utgifter	<u>647 271</u>	<u>938 190</u>
Saldo	+41 589	+18 997
Akkumulerat saldo vid slutet av regleringsåret	+57 433	+76 430

9 Hemställan

Med stöd av det nyss anförda hemställer JN att

- 1 det nu framlagda förslaget om jordbruksprisregleringens allmänna utformning för perioden den 1 juli 1988—den 30 juni 1989 godkänns,
- 2 förslaget om prisregleringspriser för vissa vegetabilieprodukter fr. o. m. den 1 juli 1988 godkänns,
- 3 för övriga produkter senare få inkomma med förslag till prisregleringspriser,
- 4 lagen (1967: 340) om prisreglering på jordbrukets område ändras i fråga om prisregleringsavgiften på handelsgödsel,
- 5 förslaget angående ränte- och etableringsstöd inom jordbruket godkänns,
- 6 förslaget om fördelning och användning av fonderade och anvisade medel för låginkomstsatsning m. m. inom jordbruket för budgetåren 1987/88 och 1988/89 godkänns,
- 7 vad nämnden anfört rörande användning av regleringsmedel godkänns,
- 8 prisregleringen i övrigt under perioden 1 juli 1988—30 juni 1989 får tillämpas enligt hitills gällande principer.

10 Beslutsmening

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören och ledamöterna Alamaa, Arvidsson, Brangmo, Ekberg och Fringel efter föredragning av avdelningscheferna Sjöberg och Öjehcim, byråcheferna Lebert, Sandqvist,

Lönnblad och Ågren samt avdelningsdirektören Wigstrand, envar för sitt sakområde.

Prop. 1987/88: 165
Bilaga 1

Ett särskilt yttrande har lämnats av ledamoten Alamaa.

Ett särskilt yttrande har lämnats av ledamöterna Arvidsson och Fringel.

Ingvar Lindström

Hans Andersson

Förslag till ändring i lagen (1967: 340), prisreglering på jordbrukets område

1) naturliga kalciumfosfater, naturliga aluminiumkalciumfosfater och fosfatkrita hänförliga till tulltaxenummer 25.10. *salpetersyra hänförlig till tulltaxenummer 28.08, fosforsyra, fosforpentoxid och ortofosforsyra hänförliga till tulltaxenummer 28.09, ammoniak hänförlig till tulltaxenummer 28.14, natriumnitrat, kaliumnitrat, kalciumnitrat och magnesiumnitrat hänförliga till tulltaxenummer 28.34, kalium- och kalciumpolyfosfater (inbegripet meta- och pyrofosfater), kaliumortofosfater och kalciumhydrogenfosfat (dikalciumfosfat) hänförliga till tulltaxenummer 28.35 samt gödselmedel och andra produkter hänförliga till tulltaxenummer 31.01–1.05, tulltaxelagen.*

Särskilt yttrande av Eskil Arvidsson och Viggo Fringel

Prop. 1987/88: 165
Bilaga 1

Vi biträder Jordbruksnämndens förslag till prisreglering 1988-07-01 – 1989-06-30 men vill foga några kommentarer till vårt ställningstagande. Förslaget till prisreglering ger inte den långsiktiga inkomstförstärkning som jordbruket borde tillerkännas mot bakgrund av ökad inkomsteftersläpning gentemot andra grupper i samhället. För jordbrukets del hade det också varit mycket värdefullt med ett flerårigt avtal som gett jordbrukarna bättre planeringsmöjligheter. Vi måste konstatera att riksdagsbeslutet om fria förhandlingar uppenbarligen oimintetgör möjligheterna att sluta fleråriga avtal på jordbrukets område. Då dessutom flera principiella frågor, trots upprepade krav från jordbrukets sida, ännu inte fått någon realbehandling och kommit närmare sin lösning har vi anledning att uttrycka ett berättigat missnöje med detta.

Vi vill därför starkt understryka att de arbetsgrupper som nu måste tillsättas får krav på sig att föra olika principfrågor framåt i syfte att uppnå en för alla parter acceptabel lösning. Detta ser vi som en nödvändighet för att skapa förtroende för den framtida förhandlingsverksamheten på jordbrukets område.

I Jordbruksnämndens förslag anges att 40 Mkr av jordbrukarnas inkomstilldelning skall avsättas för sociala åtgärder. Detta är en märklig markering eftersom jordbruket i sitt förslag till förhandlingsuppgörelse har beräknat och redan finansierat medelsbehovet till sociala åtgärder under regleringsperioden 1988/89. Från jordbrukets sida har det aldrig rått någon tvekan om att fullfölja och vidareutveckla det sociala programmet som näringen redan uttalat ansvar för. Statsmakterna och motparten har emellertid i överläggningarna inte visat vilja att genom ökad medelstilldelning utöka ambitionsnivån. Trots att jordbruket levt upp till sitt ansvar och redan anvisat erforderliga medel för 1988/89 har jordbruksnämndens majoritet föreslagit att ytterligare medel för kommande behov skall avsättas redan nu och därmed reducera jordbrukarnas inkomstutrymme. Vi anser att ställning till ökad medelstilldelning bör tas när behovet för 1989/90 är beräknat.

I jordbruksnämndens förslag förutsättes att investeringsförbudet upphör fr. o. m. 1988-07-01. Jordbruket har begärt en begränsning av ny- och tillbyggnad inom ägg- och svinproduktionen på produktionsplatser större än 100 djurenheter, dvs. 2 500 årssvin, 10 000 höns samt 300 suggor.

Denna åtgärd skulle markera vikten av familj jordbrukets betydelse samt utgöra ett svar på kritiken mot storskalig produktion. Konsumentdelegationen har avvisat jordbrukets förslag. Vi kan konstatera att konsumentattityder som jordbrukarna möter i vardagsarbetet inte finner gehör vid förhandlingsbordet.

För utbyteshandel med kött och fläsk har gällt att medel tillförs först sedan övriga ändamål tillgodosetts. Enligt jordbruksnämndens förslag föreslås ingen ändring av reglerna för utbyteshandeln. Jordbruksnämndens förslag för 1988/89 innebär att 400 Mkr av utomramsmedel skall användas för att begränsa prishöjningarna på marknaden. Enligt vår uppfattning bör

reglerna för utbyteshandel med kött och fläsk ändras så att beloppet skall
utgå före de föreslagna nya användningsområdena.

Prop. 1987/88: 165
Bilaga 1

Stockholm den 14 april 1988

Eskil Arvidsson

Viggo Fringel

Särskilt yttrande

I årets överläggningar har jordbruksnämnden ej lyckats ena parterna, Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen.

Jordbruksnämnden har dock kunnat enas om ett förslag till regeringen. Eftersom oenigheten mellan parterna är stor har en grundförutsättning för jordbruksnämndens ställningstagande dock varit att förslaget endast skall omfatta ett år. Denna förutsättning klargjordes tydligt för parterna under överläggningarnas gång. Endast om parterna kunde enas var ett flerårigt avtal aktuellt.

Trots detta har jordbruksnämndens majoritet beslutat att föreslå regeringen att medel anslås för mer än ett år.

Det gäller medel till lantbrukets bidrag till skördeskadefonden där nämnden föreslår att 60 Mkr skall reserveras för användning 1989/1990.

Jag anser att detta förfarande är felaktigt och ett sätt att smygvägen delvis få ett tvåårsavtal.

Riksdagen har beslutat att skördeskadefonden årligen skall tillföras medel och att detta skall betalas av konsumenterna genom att jordbrukets kompensationsram höjs. Konsumentdelegationen har accepterat detta. Därutöver skall staten och jordbruksnäringen tillföra belopp.

Jordbruksnämnden har föreslagit att jordbruket skall få hjälp med sin del genom att 40 Mkr tas från utomramsmedel 1988/89 samt 60 Mkr 1989/1990. Detta har konsumentdelegationen avvisat.

Jag tycker det är fel att mot en part driva igenom ett beslut gällande nästföljande avtalsår. Denna fråga borde ha fått tas upp till prövning i nästa års överläggningar och jag kan således ej tillstyrka att 60 Mkr reserveras för att betala jordbrukets bidrag till skördeskadefonden 1989/1990.

Stockholm den 15 april 1988

Lennart Alamaa

Näringspolitiska avd
Stig Larsson/el

Statens Jordbruksnämnd
551 83 Jönköping

Utvecklingsprogram för energiskog

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) bedömer att energiskog efter en utveckling har förutsättningar att bli en bärkraftig jordbruksgröda. För att möjliggöra detta har LRF till jordbruksdepartementet föreslagit ett utvecklingsprogram för upp till 10 000 ha energiskog i Örebro m. fl. projektområden fram till senast 1992. Som ett svar på LRFs förslag uttalade jordbruksministern i ett pressmeddelande att regeringen beslutat stödja energiskogen inom ramen för Omställning 90. Med hänvisning till bifogade PM hemställer därför LRF

att statens jordbruksnämnd hos regeringen begär bemyndigande att medge Svensk Spannmålshandel (SSH) att fram till senast 1992 disponera i storleksordningen 50 milj. kr. av regleringsmedel för odlarstöd, rådgivning m. m. vad gäller energiskog

att för regleringsåret 1988/89 9,2 milj. kr. får utnyttjas enligt ovan, varav 5 milj. kr. i direkt odlarstöd utöver nuvarande omställningsersättning och 4,2 milj. kr. för rådgivning m. m. Odlarstödet förutsätts administreras av SSH och lantbruksverket på samma sätt som Omställning 90. Rådgivning kommer i första hand att skötas av regionala projektorganisationer. Denna verksamhet kommer att samordnas av Svenska Lantmännens Riksförbund (SLR)

att energiskog omfattas av samma regler för omställningsersättning som skogsplantering, vilket innebär att man vid plantering kan uppbära 3 års omställningsersättning.

Lantbrukarnas Riksförbund

Bo Dockered

Thorsten Andersson

Utvecklingsprogram för energiskog (Salix)

Bakgrund

Energiskog bedöms efter en utvecklingsfas ha förutsättningar att bli en bärkraftig jordbruksgröda. Mot denna bakgrund överlämnade LRF till jordbruksdepartementet i oktober 1987 ett förslag till utvecklingsprogram för energiskog.

Förslaget innebar planteringsstöd för upp till 10 000 ha energiskog i regionala projekt fram till senast 1992 och ett parallellt löpande FoU-program med tyngdpunkt på teknikutveckling, minimering av beståndsskador och förädling.

Målsättningen är att utveckla energiskog till en lönsam jordbruksgröda utan behov av stöd. Av den totala arealen kan Örebroområdet svara för hälften. Resterande 5 000 ha skulle förläggas i senare specificerade projekt om ca 1 000 ha vardera.

Som ett svar på LRFs förslag uttalade jordbruksministern i ett pressmeddelande att regeringen beslutat stödja energiskogen inom ramen för Omställning 90.

Energiskog ur regleringsekonomisk synpunkt

Med en total ram om 50 milj. kr. enligt nedan plus omställningsersättning är kostnaden ca 8 000 kr. per hektar. Pay-off i regleringsekonomi blir då med en exportkostnad om 4 000 kr./ha ca 2 år. Eftersom energiskogen beräknas ligga mellan 20 och 30 år är den regleringsekonomiska effekten synnerligen god. Den intressantaste aspekten är dock att energiskog i framtiden kan bli ekonomiskt bärkraftig utan stöd och då kan ta stora arealer i anspråk.

Omfattning

I enlighet med motiveringar till tidigare förslag bör ett utvecklingsprojekt omfatta upp till 10 000 hektar energiskog fram till senast 1992. När det gäller odlarstödet kan en viss nedtrappning vara möjlig då teknikutvecklingen efterhand bl. a. kan ge lägre etableringskostnader. I utgångsläget krävs dock ett planteringsbidrag på 5 000 plus en omställningsersättning motsvarande den för skogsplantering. För de marker som i första hand kan komma i anspråk för energiskog beräknas omställningsersättningen för tre år motsvara 3 000 kr per hektar. Behovet av planteringsbidrag enligt två olika utvecklingsscenarier kan då tecknas enligt följande.

	Stöd kr/ha	Maximiscenario		Minimiscenario	
		Plantering hektar	Stöd Mkr exkl. om- ställn.ers	Plantering hektar	Stöd Mkr exkl. om- ställn.ers
1988-89	5 000	1 000	5	500	2,5
1990	4 000	4 000	16	2 000	8
1991	3 000	5 000	15	3 000	9
1992	3 000			4 500	13,5
		10 000	36	10 000	33

Maximiscenariet bör ligga till grund för de fortsatta beräkningarna.

Rådgivning m. m.

Rådgivning, utbildning och informationsverksamhet kommer att vara av central betydelse för att skapa ett engagemang hos odlarna och för att odlingarna skall lyckas. Tillräckliga resurser bör därför avsättas för dessa ändamål.

För rådgivning m. m. föreslås följande insatser exklusive FoU för projektperioden:

Mkr	Rådgivning i reg. projekt	Information i reg. projekt	Projektstart utvärdering	Summa
1988/89	3,0	0,4	0,7	4,1
1990	2,1	0,2		2,3
1991	2,1	0,2		2,3
1992		0,2	0,3	0,5
	7,2	1,0	1,0	9,2

Summerade kostnader, Mkr

	Odlarstöd exkl. omställ- ningsersättn.	Rådgivning m. m.	LBS* adm.	Summa
1988/89	5	4,1	0,1	9,2
1990	15	2,3	0,3	17,6
1991	16	2,3	0,4	18,7
1992		0,5		0,5
				46,0
			Reserv	4,0
			Summa	50,0

* Lantbruksstyrelsens administrationskostnader för odlarstödet beräknas vara 80 kr./ha.

Totalt omfattar således programmet 50 milj. kr. Härav uppskattas 9,2 milj. kr. behövas för regleringsåret 1988/89. För kommande perioder fram till 1992 får behovet specificeras efter hand. Härvid får tillgång på odlingsmaterial, odlare, utvecklingen beträffande omställningsersättning m. m. sammanvägas.

Svenska Lantmännens Riksförbund kommer att ha en central projektgrupp för energiskog.

Denna finansieras via SLRs budget. Kostnaderna beräknas 1988 motsvara ca 3,5 Mkr. Till detta tillkommer insatser från berörda Lantmännenföreningar.

Projektgruppen kommer att samordna de regionala aktiviteterna, sörja för bl. a. att erforderliga rådgivningsresurser tillställs de regionala projekten samt svara för övergripande aktiviteter. För den övergripande uppläggnen bör en referensgrupp med representanter från JN, SSH, LBS, LFR, SSR och SLR tillskapas.

För de regionala projekten tillskapas regionala projektorganisationer. För Örebroprojektets del bör Örebro Lantmän ingå som en kommersiell part och lantbruksnämnden som myndighetsrepresentant.

Samma administrativa modell bör utnyttjas för tillkommande projekt. De regionala projektorganisationerna skall sörja för att rådgivning, regional informationsverksamhet m. m. kommer till stånd.

FoU program

För utvecklingsprogrammet har FoU-behov rörande minimering av beståndsskador, växtförädling, teknik och systemstudier identifierats. FoU-behovet förutses kunna fyllas inom ramen för SJFR och lantbrukets forskningsstiftelser.

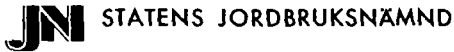
Villkor för planteringsbidrag

De regionala projektorganisationerna avgör vilka odlingar som skall innefattas i projektet.

Förutom de kriterier som uppställts för ett omställningsbidrag bör planteringsbidraget förknippas med följande villkor.

- De planterade arealerna skall ingå i specifika energiskogsprojekt och projektområden.
- Godtagbara planer för avsättning de närmaste sju åren skall ha presenterats. Detta förutsätter i allmänhet att ett handelsled är involverat.
- Marken skall ha legat under plog de senaste tre åren.
- Av SLU eller motsvarande instans godkända kloner används.
- Klonmaterialet skall vara kontrollerat vad avser vitalitet och kvalitet av Statens utsädeskontroll.
- Marken skall uppfylla kraven enligt SLU upprättad kriterielista.
- Brukaren skall ha erhållit utbildning enligt i samverkan med SLU uppgjord utbildningsplan samt en dags individuell rådgivning där individuell odlarkalkyl upprättats.
- Den som bryter mot villkoren för bidrag skall vara återbetalningsskyldig för erhållet belopp.

Utfallet av projekten bör fortlöpande följas och en samlad utvärdering bör ske senast 1992.

Datum
1988-02-25

Dnr.
402-43/88
209-93/88

1 (13)

Regeringen
Jordbruksdepartementet

Förslag till prisreglering på sockerbetor och socker för tiden
den 1 juli 1988 - den 30 juni 1989

1 INLEDNING OCH ALLMÄNNA UTGÅNGSPUNKTER

Regeringen uppdrog den 17 december 1987 åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med företrädare för sockerbetsodlarna och sockertillverkningen samt jordbruksnämndens konsumentdelegation avge förslag om utformningen av prisregleringen på sockerbetor och socker för tiden 1 juli 1988 - 30 juni 1989.

I uppdraget står följande:

"Nämndens förslag skall bygga på att driften vid samtliga nu existerande sockerbruk för den aktuella perioden skall upprätthållas. På sikt skall ett importutrymme på 10-15 procent av den totala sockerkonsumtionen skapas.

Överläggningarna skall ske med utgångspunkt i riksdagens beslut om mål för livsmedelspolitiken (prop 1984/85:166, JoU 33, rskr 393) och i den ordning som gäller för övriga jordbruksprodukter enligt nämnda riksdagsbeslut. Förslaget skall vara så avvägt att något underskott inte beräknas uppkomma i sockerregleringsfonden.

Den 30 januari 1987 beslutade regeringen om ett allmänt prisstopp. Prisstoppet har under året successivt avvecklats för branscher, i vilka företagen med utgångspunkt i av regeringen angivna riktlinjer gjort utfästelser om prissättningen åtminstone till utgången av januari 1988. Motsvarande riktlinjer som gällt för prissättningen i allmänhet bör tillämpas också för jordbruksprisreglerade produkter. Jordbruksnämnden bör i sitt förslag beakta dessa riktlinjer.

Nämnden skall vid uppdragets fullgörande även beakta vad som anförts om skördeskadeskyddets finansiering i proposition 1987/88:74."

Prop. 1987/88: 165
Bilaga 2

Med hänsyn till dessa riktlinjer har nämnden dels analyserat kostnadsutvecklingen för betodlingen, dels med bistånd av särskild expertis från statens pris- och kartellnämnd (SPK) granskat Sockerbolaget AB:s ekonomi och kostnadsutveckling. Vidare har bl a konsumtionens storlek och utveckling analyserats. Även utvecklingen inom EG har belysts (bilaga 1).

Jordbruksnämnden har nu avslutat de föreskrivna överläggningarna och därvid beaktat de riktlinjer regeringen gett i sitt uppdrag. Delegationerna har biträtt följande förslag till prisreglering för tiden 1 juli 1988 - 30 juni 1989. Nämndens konsumentdelegation, Sveriges Betodlares Centralförening (SBC) och Sockerbolaget AB har dock avgett var sitt särskilt yttrande i vissa speciella frågor (bilagorna 2, 3 och 4).

Om väsentligt ändrade förutsättningar inträffar under regleringsperioden bör det ankomma på nämnden att efter överläggningar med delegationerna lägga fram förslag till de åtgärder som kan anses påkallade.

Vidare vill nämnden erinra om att regeringen gav nämnden i uppdrag att utreda vissa frågor avseende tillverkning av socker, andra sötmedel, sprit och stärkelse. Utredningen avlämnades till regeringen i december 1987.

2 AREAL OCH AREALBIDRAG

Arealen föreslås oförändrad och bör uppgå till högst 51 000 hektar år 1988.

Fördelningen av sockerbetsarealen bland odlarna går till så att dessa får göra en förhandsteckning. Om den sammanlagda tecknade arealen överstiger den areal som statsmakterna har fastställt sker en kvotering av arealen. Härvid tilldelas i en första omgång, om statsmakterna har fastställt oförändrad areal för

riket, de som har odlat sockerbetor tidigare högst oförändrad areal. Den areal som friställs genom att tidigare odlare slutar odla sockerbetor eller minskar sin areal fördelas sedan mellan nya odlare och tidigare odlare som önskar öka sin areal.

Nämnden anser det angeläget att en odling som har begränsats genom statsmakternas beslut inte helt förbehålles en redan etablerad odlarkår. En rimlig möjlighet bör finnas för dem som inte redan odlar sockerbetor att få göra detta. Kvoteringen av arealen bör godkännas av jordbruksnämnden.

Cirka en tredjedel av odlingen skall kontrollmätas. Mätningen bör direkt bekostas av odlarna och Sockerbolaget. För betor på areal utöver kontrakterad bör liksom hittills göras ett kraftigt prisavdrag.

Arealbidraget föreslås oförändrat 200 kr per hektar till odlarna på fastlandsdelen av Mörbylängadistriktets upptagningsområde (exkl Östergötland), 400 kr per hektar till odlarna på Öland och 500 kr per hektar till odlarna på Gotland. I de fall arealen vid arealkontroll befinns vara mindre än den kontrakterade, bör bidraget utgå efter den uppmätta arealen. Arealbidraget finansieras med medel ur sockerregleringsfonden, se avsnitt 6.

3 AREALUTBYTET SOCKERBETOR/FABRIKSPOTATIS

Jordbruksnämnden och delegationerna föreslår att det utbyte mellan fabrikspotatisareal och sockerbetsareal som gjordes i början av 1980-talet skall upphöra fr o m 1989 års odling.

Rätt att leverera fabrikspotatis på aktuella andelar i stärkelsefabrik återinförs därvid. De lantbrukare som önskar fortsätta med ifrågavarande betodling bör i största möjliga utsträckning få göra detta med hänsyn till den tid som arealbytet existerat (för vissa odlare sedan 1981). Det bör överlåtas åt Sveriges Betodlares Centralförening och Sockerbolaget AB att i samband med den årliga arealtilldelningen avgöra storleken på tilldelad areal i de särskilda fallen.

Som föreslås i avsnitt 2 bör jordbruksnämnden godkänna areal-
kvoteringen och bör dessutom få pröva tvister i kvoteringsfrågor
vad avser areal som erhållits i utbyte mot friställande av an-
delar i stärkelsefabrik.

Prop. 1987/88: 165
Bilaga 2

4 ERSÄTTNING TILL BETODLARNÄMNDEN

Med hänsyn till att vissa principiella frågor som är gemensamma
för sockerområdet och övriga jordbruket ännu inte är lösta utan
kommer att tas upp vid överläggningarna med jordbruket vintern
1988, anser jordbruksnämnden och delegationerna att man nu för
sockerområdet inte kan ta slutlig ställning i sådana frågor.
Betodlarna tillerkänns därför ett totalbelopp om 23 Mkr som ut-
går via 1988 års sockerbetspriser. Vid överläggningarna inför
1989 års betodling bör parterna kunna få aktualisera frågor
kopplade till utfallet av överläggningarna inför 1 juli 1988 för
övriga jordbruket.

Med utgångspunkt från det nyss anförda bör grundpriset för
sockerbetor höjas med 0,90 kr per 100 kg, vilket motsvarar en
betprishöjning med 3,0 procent och en partiprishöjning av socker
med 7,04 kr per 100 kg eller 1,6 procent.

5 ERSÄTTNING TILL SOCKERBOLAGET

5.1 Allmänna utgångspunkter

Prisregleringen bör liksom tidigare avse endast strösocker, både
i bulk och förpackat. Av verksamheten vid raffinaderiet i Arlöw
bör ingå raffineringen av såväl inhemskt som importerat råsocker
för den svenska marknaden. Kostnadsvolymen täcker även in pro-
duktionen av vissa foderbiprodukter. Nämnden har i sitt pris-
förslag i princip beaktat foderbiprodukterna.

Sockerbolaget bör kompenseras för kostnadsändringar. Beräkningen
av kostnadsändringarna (exkl olje- och gaskostnaderna) baseras
så långt möjligt på en generell branschskalkyl. För ändringar i

olja- och gaskostnaderna har gjorts preliminära justeringar av sockerpriset när priset på olja har ändrats med minst 160 kr/m³. För 1986/87 års olje- och gaskostnader görs nu en slutjustering.

Alla beräkningar bygger på normerad skördevolym och normerad sockerhalt.

Beräkningar och analyser som avser Sockerbolaget har i huvudsak utförts av SPK.

5.2 Korrigerings av sockerpriset på grund av ändringar i olje- och gaspriserna

5.2.1 A-conto justering av olje- och gaskostnader

Sockerpriset har hittills justerats när oljepriset enligt ett löpande 30-dagarsgenomsnitt av Rotterdammnoteringen (inkl bikostnaderna) har ändrats med ± 160 kr/m³. Regeln föreslås gälla även under 1988/89. Regeln har under perioden november 1986 - oktober 1987 lett till två prishöjningar på sammanlagt 11,95 kr per 100 kg socker.

5.2.2 Definitiv justering av olje- och gaskostnaderna för 1986/87

Sockerbolagets olje- och gaskostnader under perioden november 1986 - oktober 1987 har överstigit baskostnaderna med 29,846 Mkr. A-conto höjningarna har enligt utförda beräkningar ökat Sockerbolagets intäkter med 32,656 Mkr.

Ett engångsavdrag om 2,810 Mkr bör därför göras gentemot Sockerbolaget. Vidare skall avdrag göras för förra årets engångsbelopp om 10,407 Mkr.

Sockerbolagets kostnadsersättning bör således med hänsyn till olja och gas minskas med 13,217 Mkr.

andra kostnader än olje- och gaskostnader

fr o m 1 j u l i 1989.

100 kg socker.

ning om 32,650 Mkr.

Gotland

näringsen utan bör täckas genom statliga medel.

fonden.

Med hänsyn till förväntat inflöde av införselavgifter till sockerregleringsfonden och i linje med synen på regionalstödets finansiering föreslås att utöver de 4,3 Mkr som hittills tagits ur sockerregleringsfonden även de ca 20,2 Mkr tas ur fonden under 1988/89. Sockerpriset reduceras i motsvarande grad. För konsumenterna har det fördelar genom att sockerpriset inte belastas med regionalstödet och inte heller med handelsmarginaler och mervärdesskatt på det aktuella beloppet. Beräkningsmässigt ger de senare faktorerna upphov till ytterligare minskade utgifter om 10-12 Mkr för konsumenterna.

5.5 Ersättning för raffinering av importerat råsocker

Ersättningen för raffinering och lagring av importerat råsocker bör höjas för inträffade kostnadsökningar med 2,78 procent till 85,58 kr per 100 kg.

6 REGLERINGSEKONOMIN

Behållningen i sockerregleringsfonden var den 30 juni 1987 16,5 Mkr. 1987 års produktion av socker ur inhemska betor uppgick till ca 253 000 ton. Under 1987/88 beräknas en kompletteringsimport om drygt 80 000 ton komma att få göras. Vid nuvarande prisskillnad mellan Sverige och världsmarknaden bör det ge ett betryggande tillskott av införselavgifter till sockerregleringsfonden för att täcka de utgifter som redan ligger på fonden och de tillfälliga som föreslås under 1988/89. Om mot förmodan inflytande belopp kommer att bli väsentligt lägre bör föreslagen finansiering under 1988/89 avseende del av regionalstöd inte genomföras utan liksom tidigare tas ut över sockerpriset.

Under 1982/83 betalade intressenterna på sockerområdet in ett belopp så att underskottet i regleringsekonomin kunde avvecklas. Kapitaldelen av detta belopp har sedan återbetalats i tre omgångar och slutreglerades hösten 1987 så när som på 0,0995 Mkr som återstår att reglera gentemot betodlarna p g a avvikelse

mellan prognostiserad och faktisk skörd hösten 1987. Återföringen till betodlarna gjordes via en tillfällig betpris-höjning om 0,26 kr per 100 kg betor.

Socketbolaget, betodlarna och konsumenterna bör tillerkännas ränta för den tid medlen stått till sockerregleringens förfogande. Konsumenternas belopp förs till jordbruksnämndens fond för försäljningsavgifter. Ränta bör utgå enligt fastställt diskonto. Beloppet till betodlarna uppgår till 10,906 Mkr plus 0,0995 Mkr avseende nämnd avvikelse på kapitaldelen och till Socketbolaget till 7,838 Mkr. Regleringen mot försäljningsavgiftsfonden uppgår till 0,850 Mkr. Beloppen innefattar ränta till utbetalningsdag. Även räntedelen är därmed slutligt reglerad. Medlen bör tas ur sockerregleringsfonden.

7 UPPBYGGNAD AV SKÖRDESKADEFONDEN

Enligt prop 1987/88:74 skall det nya skördeskadeskyddet för 1988/89 tillföras 60 Mkr att betalas över konsumentpriserna fördelade på alla jordbruksprodukter. Den andel som faller på sockerpriserna beräknas till 3,528 Mkr och bör för 1988/89 tas utav de försäljningsavgifter som finns fonderade. Därmed påverkas inte konsumentpriserna på socker under 1988/89.

8 BETODLARNAS ANDEL I INBETALNING TILL SKÖRDESKADEFONDEN

Om utbetalda ersättningar och behovsprövade bidrag till följd av skördeskadador år 1987 överstiger 90 Mkr skall staten och jordbruksnäringsen enligt prop 1986/87:146 vardera tillföra skördeskadefonden hälften av överskjutande belopp. Utbetalningarna för 1987 innebär att jordbruksnäringsen skall tillskjuta 127 Mkr. Vid överläggningarna har fastställts att betodlingen skall bidra med 7,5 Mkr.

Beloppet avräknas från tidigare nämnd ränteersättning (avsnitt 6).

Enligt jordbruksnämndens och konsumentdelegationens mening har årets överläggningar visat att en nära samordning mellan sockerbetor och övriga grödor behövs. Nämnden vidhåller sitt förslag från ifjol att överläggningarna som sker rörande prissättningen på sockerbetor bör ingå i de allmänna överläggningarna för övriga jordbruksprodukter medan överläggningarna med Sockerbolaget bör ske separat.

10 JORDBRUKSNÄMNDENS FÖRSLAG TILL PRISREGLERING PÅ
SOCKERBETOR OCH SOCKER FÖR REGLERINGSÅRET 1988/89

Jordbruksnämndens förslag till sockerreglering för perioden 1 juli 1988 - 30 juni 1989 kan sammanfattas i följande punkter:

- 1 Sockerbetsarealen för 1988 års odling bör få uppgå till 51 000 hektar. Erforderlig kvotering av odlingen bör godkännas av nämnden. Cirka en tredjedel av odlingen bör kontrollmätas. Mätningen bör bekostas av näringen. Prisavdraget vid överodling bör vara kraftigt.
- 2 Grundpriset på sockerbetor, som avser 16 procent sockerhalt, föreslås för 1988 års skörd bli 30,79 kr per 100 kg. Det innebär en prishöjning med 3,0 procent.
- 3 Till de odlare i Småland och Blekinge som levererar betor till bruket i Mörbylånga föreslås utgå ett oförändrat arealbidrag om 200 kr per hektar kontrakterad areal. Till odlare på Öland föreslås arealbidraget bli oförändrat 400 kr per hektar och till odlare på Gotland oförändrat 500 kr per hektar. I de fall arealen vid arealkontrollen befinns vara mindre än den kontrakterade, bör bidraget utgå efter den uppmätta arealen. Bidraget bör finansieras med medel ur sockerregleringsfonden.

Sockerbolagets nettopris (genomsnittligt nettopris efter avdrag för årsbonus och kvantitetsrabatter) för baskvaliteten i sortimentet, strösocker K5 i säck om 50 kg, föreslås vid oljepriset 1 453 kr/m³ vara 462,28 kr per 100 kg. Detta innebär en prishöjning med 1,9 procent. Priset justeras när oljepriset har ändrats med + 160 kr/m³. Föreslagen finansiering av regionalstödet över sockerregleringsfonden 1988/89 gör att Sockerbolagets nettopris i stället blir 456,42 kr per 100 kg, vilket innebär en höjning med ca 0,6 procent.

Gränsskyddet för socker bör utgå enligt de grunder som hittills gällt. Detta innebär att en införselavgift tas ut för importerade kvantiteter under perioder då världsmarknadspriset understiger det fastställda avräkningspriset på socker ur svenska betor. De uppburna medlen bör - liksom hittills - tillföras sockerregleringsfonden. Som världsmarknadspris på färdigt socker bör därvid gälla Parisbörsens spot-notering för vitsocker. Denna notering bör ökas med kostnader för frakt m m till svensk hamn samt korrigeras för kvalitetsskillnad mellan den svenska baskvaliteten och den kvalitet Parisnoteringen avser. Fraktkostnadens och kvalitetskorrektionens storlek bör fastställas av jordbruksnämnden. Som mått på världsmarknadspriset på råsocker bör gälla den nominella Londonnoteringen på råsocker. Båda noteringarna skall omräknas till svensk valuta enligt den säljkurs som gäller noteringsdagen.

Införselavgiften för färdigt socker bör utgöra skillnaden mellan Sockerbolagets nettopris enligt punkt 4 (456,42 kr) och världsmarknadspriset på färdigt socker, mätt på nyss angivet sätt.

Införselavgiften för råsocker föreslås anpassas så att svensk raffineringsindustri, som köper in råsocker till gällande Londonnotering och säljer den raf-

finerade varan till Sockerbolagets nettopris enligt punkt 4 erhåller en ersättning för raffineringen som inkl ersättning för säckkostnader och viss utfrakt samt lagringsbidrag uppgår till 85,58 kr per 100 kg raffinad. Raffineringen bör härvid förutsättas medföra ett svinn om 8 procent.

Införselavgiften för sirap, sockerlösningar och sockerkulör bör liksom hittills motsvara avgiften för färdigt socker, varvid hänsyn tas till produktens torrsubstanshalt.

Införselavgifterna bör förutom vid svenska prisändringar i princip justeras en gång varje månad för ändringar i de internationella priserna samt dessutom vid större variationer i de utländska priserna.

- 6 Vid behov bör jordbruksnämnden få ta ut en försäljningsavgift på allt socker som säljs inom landet. Därvid kommer det inhemska partipriset att höjas med ett belopp som motsvarar försäljningsavgiften. De insamlade medlen bör användas för att subventionera sockerimport när världsmarknadspriset är högre än det svenska. Under 1988/89 bör utav fonderade försäljningsavgifter föras 3,528 Mkr till skördeskedefonden utgörande sockerkonsumenternas andel av finansieringen av nytt skördeskadeskydd.

- 7 Sockerregleringsfonden föreslås få användas för fraktsubventionering till de fyra nordligaste länen och Kopparbergs län med 1,2 Mkr.

Ur fonden bör dessutom tas dels arealbidraget till de odlare som i enlighet med punkt 3 ovan levererar betor till öbruken till en beräknad kostnad av ca 3,5 Mkr, dels den ersättning om 24,5 Mkr (4,3+20,2) som skall utgå för Sockerbolagets merkostnader för driften vid dessa bruk.

Vidare bör ur fonden betalas 11,006 Mkr till betodlarna och 7,838 Mkr till Sockerbolaget. Till försäljningsavgiftsfonden bör överföras 0,850 Mkr som utgör ränta på medel som tidigare har lånats ur denna fond. Från odlarnas belopp avräknas 7,5 Mkr och förs till skördeskadefonden.

Till kollektiva åtgärder inom biodlingen bör tas 0,5 Mkr ur fonden.

Till yrkesmässig biodling (med yrkesmässig biodling avses innehav av minst 16 bisamhällen) bör av fondens medel återföras ett belopp som motsvarar odlingens sockerförbrukning gånger den skillnad i sockerpris som föreligger mellan Sverige och världsmarknaden.

Vidare bör regleringsföreningen Svensk Sockerhandels administrationskostnader täckas ur fonden.

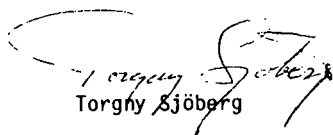
Fondmedlen används också till vissa kostnader inom prisutjämnningen för varor innehållande socker. Vid tillverkning av vissa produkter såsom farmaceutiska halvfabrikat för export återbetalas införselavgiften för förbrukat socker. I en situation med ingen eller ringa sockerimport bör exportbidrag för sådana produkter finansieras ur sockerregleringsfonden.

- 8 Föreslagna prisändringar skall i princip gälla fr o m den 1 juli 1988. Erfarenheten har visat att kännedom om prishöjningar resulterar i forcerade inköp under tiden närmast före höjningen och motsvarande stark nedgång i inköpen under tiden närmast därefter. Jordbruksnämnden bör därför bemyndigas att medge att prisändringarna fördelas i tiden på ett sådant sätt att minsta möjliga störning uppstår på marknaden. Systemet bör utformas så att varken Sockerbolaget eller dess kunder kalkylmässigt gör någon vinst eller förlust.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören och ledamöterna Alamaa, Arvidsson, Brangmo, Ekberg och Fringel efter föredragning av avdelningschefen Sjöberg i närvaro av avdelningschefen Öjeheim. I beredningen har dessutom deltagit byråchefen Sandqvist och avdelningsdirektören Karlsson. Ledamöterna Arvidsson och Fringel har avgivit ett särskilt yttrande (bilaga 5).

Ingvar Lindström

Torghy SjöbergBilagor

Bilaga 1	Sockerregleringen 1988/89, pärm		
Bilaga 2	Särskilt yttrande från nämndens konsumentdelegation		
Bilaga 3	"	"	" Sveriges Betodlares Centralförening
Bilaga 4	"	"	" Sockerbolaget AB
Bilaga 5	"	"	" ledamöterna Arvidsson och Fringel

STATENS JORDBRUKSNÄMND

Vegetabiliebyrå

Bilaga 1

1(2)

1988-01-21

SOCKERREGLERINGEN 1988/89

INNEHÅLL

Bakgrund

- 1 Förhandlingsuppdraget
- 2 Jämförelse mellan EG:s priser och de svenska priserna
- 3 Skörden av sockerbetor samt produktion och förbrukning av socker
- 4 Arealbidragen (sockerbetsodlingens omfattning inom Mörbylånga och Roma sockerbruks tillförselområden)
- 5 Frågor att behandla vid överläggningarna med betodlarna
- 6 Sockerbetsodlingens lönsamhet i förhållande till andra grödor
- 7 Utvecklingen av produktionsmedelprisindex för sockerbetsodlingen under perioden oktober 1986 - oktober 1987
- 8 Kostnadskompensation och inkomstkompensation att tillföras betodlarna under perioden 1/7 1988 - 30/6 1989

Gemensamma frågor för betodlarna och bolaget

- 9 Normskörden och dess användning
 - 10 Regleringsekonomin
 - 11 Finansieringen av nytt skördeskadeskydd
-
- 12 Overheadbilder för socker

- 13 Principer för SSA:s kostnadskompensation inom ramen för sockerregleringsavtalet
- 14 Frågor att behandla vid överläggningarna med Sockerbolaget
- 15 Kompensation för kapitalkostnader inom sockerregleringen
- 16 SSA:s fodertillverkning
- 17 Analys av SSA:s ekonomiska situation
- 18 Sockerbolagets kostnadsutveckling för reglerad verksamhet, beräkning inför 1987/88 (exkl energikostnadsberäkning)
- 19 Beräkning av Sockerbolagets kompensation för ökade kostnader för eldningsolja och gas
- 20 Raffineringsersättning för importerat råsocker
- 21 Beräkningar över ersättning för merkostnader för ö-bruken

KONSUMENTDELLGATIONEN

SÄRSKILT YTTRANDE

KD biträder förslaget till sockerreglering men vill beträffande beloppet till betodlingen, 23 Mkr, lämna kompletterande uppgifter. Nämda belopp fördelar sig enligt KDs uppfattning på följande komponenter:

Kostnadsökning enligt s k tillämpad index	22,32 Mkr
Justering för att betfro inte ingår i index	0,32 "
Justering för lejt arbete enl SPK och regeringens direktiv	<u>- 0,64 "</u>
Summa kostnader	22,00 Mkr
Inkomstföljsamhet (4 %)	2,54 Mkr
Justering för definitiv beräkning av ändrade egenavgifter	0,15 "
Produktivitetsavdrag	<u>- 1,69 "</u>
Summa inkomstföljsamhet	1,00 Mkr
Totalt	23,00 Mkr

1988-02-23

Statens Jordbruksnämnd

551 82 JÖNKÖPING

Jordbruksnämndens förslag till prisreglering på sockerbetor och socker 1988/89

Betodlarna accepterar i stort nämndens förslag men vill till detta göra följande kommentarer och klarlägganden.

Nämnden anför i anslutning till förslaget om betpris-höjning att "vid överläggningarna inför 1989 års bet-odling bör parterna kunna få aktualisera frågor kopp-lade till utfallet av överläggningarna 1 juli 1988 avseende övriga jordbruket". Till detta vill vi redan nu säga att vi inte kan ansluta oss till den tolkning av regeringens riktlinjer beträffande kompensation för lönekostnadshöjningar under 1987 som konsument-delegationen framförde i de nu avslutade överlägg-ningarna. Lantarbetarlönerna hade redan i början av 1986 fastställts i kollektivavtal gällande för perio-den 1 april 1986 - 31 jan 1988. Lönekostnadsökningen under perioden okt 1986 - okt 1987 hade alltså lagts fast ca ett år före prisstoppets ikraftträdande. Att i efterhand sätta ett tak för kompensationen - som parterna vid fastställandet av lantarbetaravtalet inte hade någon kännedom om - framstår som orimligt. Dessutom avser regeringens riktlinjer kalenderåret 1987, dvs en annan period än den vårt kompensations-krav gällt för. Slutligen anger riktlinjerna utfästelser till utgången av jan 1988 medan den nya sockerregleringen gäller från 1 juli 1988. De åberopade riktlinjerna kan sålunda enligt vår uppfattning inte tillämpas på sockeravtalet.

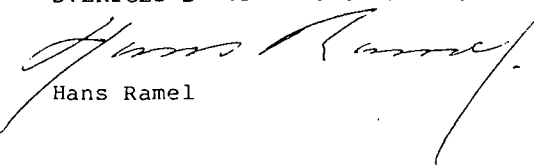
Vad beträffar formerna för framtida överläggningar vill vi framföra följande synpunkter.

Enligt vår uppfattning bör hittillsvarande förhand-lingsordning behållas. Eftersom jordbruksnämnden föreslår fortsatta separata överläggningar med sockerbolaget skulle betydande praktiska nackdelar uppstå om samtidigt överläggningarna med odlarna bryts ut enligt nämndens förslag och inordnas i de stora jordbruksförhandlingarna. Allt för många frågor är av gemensamt intresse för odlarna och bolaget sär-skilt rörande odlingens omfattning och regleringseko-nomin.

Då sockerbetorna är en kontraktsgroda bör priset vara fastställt vid tidpunkten för kontraktsteckningen, dvs den 15 feb. Möjligheten därtill försvåras ytterligare om sockerbetsöverläggningarna samordnas med övriga grödor. Arealen måste vara fastställd senast i början av mars då arbetet med arealtilldelningen till de enskilda odlarna inleds. Om arealen då inte är känd föreligger risk för försenad sådd med synnerligen olyckliga konsekvenser för skördeutfallet. I vissa lägen kan en koppling föreligga mellan areal och betpris, dvs båda måste bestämmas samtidigt. I en sådan situation kan överläggningarna dra ut på tiden redan vid nuvarande förhandlingsordning och en samordning med övriga grödor skulle sannolikt ytterligare försena proceduren. I övrigt får vi hänvisa till vårt brev till jordbruksministern 1987-08-19 ang tidpunkten för överläggningar om sockernärings villkor.

Med hänsyn till ovannämnda faktorer kan vi inte biträda jordbruksnämndens förslag avseende de framtida formerna för sockeröverläggningarna.

SVERIGES BETODLARES CENTRALFÖRENING

Hans Ramel

Referens

Datum

BG/gn

1988-02-02

Statens Jordbruksnämnd
552 82 JÖNKÖPING

Förhandlingsuppdrag socker

I regeringens uppdrag åt statens jordbruksnämnd angående utformningen av prisregleringen på sockerbetor och socker för tiden 1 juli 1988 - 30 juni 1989 anges att de s k prisstoppsreglerna skall tillämpas. Från Sockerbolagets sida kan vi inte acceptera dessa förutsättningar och skälen till detta är bl a följande:

1. Sockerverksamheten i bolaget består av en prisreglerad och en prisövervakad del. För den prisövervakade delen har tillämpats de regler angående allmänt prisstopp som gällt enligt regeringens beslut 30 januari 1987. För den prisreglerade delen gäller prisstopp under varje regleringsperiod. F n har således ett pris på socker fastställt av riksdagen för perioden 1 juli 1987 - 30 juni 1988 (för övrigt innebar priset fr o m 1 juli 1987 en prissänkning).

Sockerbolaget har således aldrig möjlighet att kompensera sig för höjda kostnader inom den reglerade delen på samma sätt som andra företag i tider då allmänt prisstopp inte gäller.

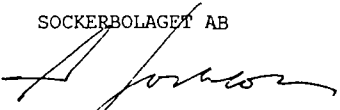
2. De förestående överläggningarna gäller sockerpriset från 1 juli 1988 medan prisstoppet successivt avvecklats för andra företag sedan utfästelser om prissättningen gjorts till och med utgången av januari 1988.
3. En tillämpning av prisstoppsreglerna innebär även att de hittillsvarande "principerna för Sockerbolagets kostnadskompensation inom ramen för sockerregleringsavtalet" inte längre ligger till grund för överläggningarna, vilket strider mot vad parterna kommit överens om. Förutsättningarna för överläggningarna har således förändrats, eftersom det gällande regelverket åsidosatts.

4. Sockerbolaget erhåller kostnadskompensation i efterhand. För den period, för vilken Sockerbolagets kompensation nu skall överenskommas genom ett nytt pris från 1 juli 1988 har riksdagen bestämt att samtliga sockerbruk skall vara i drift. Detta har inneburit att Sockerbolaget inte haft möjlighet till den kostnadsanpassning som en strukturrationalisering skulle inneburit utan tvärtom tvingats till högre kostnader. Mot denna bakgrund kan en tillämpning av prisstoppsreglerna inte anses relevant. Dessutom förutsätts i uppdraget att samtliga bruk skall vara i drift även under den kommande perioden.

Med hänvisning till ovanstående synpunkter anhåller vi att statens jordbruksnämnd tar upp diskussioner med regeringen så att en justering av förhandlingsuppdraget beträffande tillämpningen av prisstoppsreglerna åstadkommes.

Med vänlig hälsning

SOCKERBOLAGET AB

Bertil Jarblom
Verkst direktör

Kopia: Jordbruksdepartementet

Särskilt yttrande av Eskil Arvidsson och Viggo Fringel

I regeringens direktiv till jordbruksnämnden angående förhandlingarna för sockerbetor och socker hänvisas till det under 1987 gällande allmänna prisstoppet. I direktiven anges beträffande prisstoppet att "motsvarande riktlinjer som gällt för prissättningen i allmänhet bör tillämpas också för jordbruksreglerade produkter". Vi vill här redovisa vår syn i denna fråga.

Regeringen beslutade den 30 januari 1987 om ett allmänt prisstopp. Prisstoppet och de med anledning av prisstoppet gjorda utfästelserna har sedan dess successivt avvecklats och helt upphört från den 31 januari 1988. Prisstoppet och gjorda utfästelser innebär för företag utanför jordbruksregleringen att prishöjningar fick ske med vad som motiverades av inträffade kostnadsökningar. För lönekostnadsökningar gällde därvid särskilda regler med maximerat procenttal och produktivitetsavdrag. Då prisstoppet och de utfästelser som företagen gjort angående prissättningen nu har upphört att gälla, finns inga formella hinder angående företagens möjligheter att via priserna nu kompensera sig för kostnadsökningar.

Företagen utanför jordbruksregleringen kan i tider utan prisstopp till fullo kompensera sig för kostnadsökningar samt även i övrigt anpassa priserna efter kostnads- och marknadssituationen.

Jordbruksregleringen innebär att priserna är fastlagda under avtalsperioden. De mätmetoder och den praxis som hittills gällt har inneburit att det fastställda kostnadskompensationsbeloppet inte ändrats i efterhand såvida inte detta särskilt angetts i avtalet. I praktiken innebär detta att den kostnadskompensation som ges under en avtalsperiod även kommer att gälla framgent.

För att samma behandling av företagen inom och utom jordbruksregleringen skall ske måste företagen inom jordbruksregleringen få rätt att på samma sätt som övriga företag höja priserna i syfte att kompensera kostnadsökningarna till fullo. Nivåbeloppet måste sålunda inkludera samtliga kostnadsökningar. I vissa situationer kan dock t ex tidpunkten för prishöjningarna påverkas men inte rätten att erhålla täckning för kostnaderna. Skulle beloppet till de jordbruksreglerade företagen påverkas av skrivningar i direktiven på så sätt att inte full kompensation ges sätts de jordbruksreglerade företagen i en sämre situation än övriga företag. Detta står i så fall i strid med direktivens skrivning om "motsvarande riktlinjer som gällt i allmänhet bör tillämpas också för jordbruksreglerade produkter".

Vi vill också kommentera jordbruksnämndens förslag till ersättning för betodlarna. Förslaget innebär att betodlarna inte erhåller full kostnadskompensation. Dessutom erhålls inget belopp för inkomstföljsamhet. Enligt beräkningsunderlaget ökade kostnaderna i betodlingen med 23,5 Mkr. Höjda sociala avgifter medförde vidare kostnader om 0,15 Mkr. Vi finner det otillfredsställande att jordbruksnämndens förslag inte ens ger täckning för ökade kostnader inom odlingen. Prissättningen borde enligt vår uppfattning avvägas så att betodlingen får täckning för kostnadsökningen samt får del av den allmänna inkomstutvecklingen som tillkommer andra grupper i samhället. Det kan enligt vår uppfattning inte vara rimligt att en grupp skall stå tillbaka. Vi vill i detta sammanhang också erinra om att förra årets gjordes ett schablonavdrag om 20 Mkr från den framräknade ersättningen till betodlarna. Även detta fann vi helt orimligt.

Stockholm den 2 mars 1988

Wassmangel Erik Persson